

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I N F O R M A C I J A
O BANKOVNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
31.3.2010.

Sarajevo, svibanj 2010.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankovnom sustavu Federacije BiH (stanje 31. ožujka 2010.) na temelju izvješća banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site financijske analize).

I U V O D **I**

II POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH **2**

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
1.1. Status, broj i poslovna mreža	2
1.2. Struktura vlasništva	3
1.3. Kadrovi	6
2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
2.1. Bilanca stanja	8
2.1.1. Obveze	12
2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	16
2.1.3. Aktiva i kvalitete aktive	19
2.2. Profitabilnost	25
2.3. ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope	30
2.4. Likvidnost	33
2.5. Devizni rizik	38

III Z A K L J U Č A K **40**

P R I L O Z I **43**

I UVOD

Negativni efekti globalne ekonomske i finansijske krize još imaju značajan utjecaj kako na poslovanje realnog sektora tako i na poslovanje banaka u F BiH. Negativni trendovi koji su zabilježeni tijekom 2009. godine, a prije svega se ogledaju u daljnjem padu kvalitete aktive i značajnom pogoršanju profitabilnosti banaka nastavljeno su i u prvom kvartalu 2010. godine.

Bankovni sustav je uspješno prevladao prve udare finansijske krize iz posljednjeg kvartala 2008. godine kada je došlo do značajnijeg povlačenja novčanih sredstava iz banaka i danas se susreće sa sasvim drukčijim problemima kako profitabilno plasirati višak novčanih sredstava.

Tijekom 2009. i u prvom kvartalu 2010. godine, iako su efekti ekonomske i finansijske krize imali značajan utjecaj na poslovanje banaka, bankovni sustav je uspio sačuvati solidnu stabilnost, dobru kapitaliziranost kao i povjerenje svojih komitenata.

S 31. ožujkom 2010. u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 20 banaka od čega su dvije banke bile pod privremenom upravom (UNA banka d.d. Bihać i Hercegovačka banka d.d. Mostar). Broj organizacijskih dijelova banaka iz Federacije BiH u prvom kvartalu 2010. godine u odnosu na kraj 2009. godine, smanjen je za 0,5% i iznosio je 632 organizacijska dijela a broj zaposlenih u bankama je smanjen je za 1% u odnosu na kraj 2009. godine i iznosio je 7.563 zaposlenika.

Bilančna suma bankarskog sektora sa 31.3.2010. iznosila je 15,4 milijarde KM, što je za 1% ili 176 milijuna KM više nego na kraju 2009. godine. Kod 14 banaka aktiva je veća u odnosu na kraj 2009. godine, a kod preostalih 6 banaka zabilježen je pad bilančne sume. U pogledu koncentracije u bankovnom sustavu, nije došlo do značajnijih promjena, te i dalje pet najvećih banaka u pogledu tržišnog učešća (kredita, depozita i kapitala) imaju cca 80% tržišta.

I ako je u prvom kvartalu 2010. godine zabilježen manji pad novčanih sredstava i kredita, u strukturi aktive nije došlo do značajnih promjena te novčana sredstva i neto-kredit i dalje zajedno predstavljaju preko 90% aktive bankovnog sustava u F BiH.

Regulatorni kapital banaka u F BiH, kao i neto kapital iznosio je sa 31.3.2010. 2,03 milijarde KM, što predstavlja smanjenje za 1% u odnosu na kraj 2009. godine, pri čemu je njegova struktura poboljšanja rastom temeljnog kapitala za 2% i smanjenjem dopunskog za 11%. Promjene u strukturi regulatornog kapitala prije svega su rezultat prijenosa dobiti iz 2009. godine iz dopunskog kapitala u temeljni kapital u obliku zadržane dobiti i rezervi. Iako su efekti globalne finansijske krize vidljivi i u segmentu kapitala, kroz smanjenje neto kapitala i povećanja rizične aktive i kao rezultat toga koeficijent adekvatnosti kapitala je smanjen za 0,3 postotna poena u odnosu na kraj 2009. godine i sa 31.3.2010. iznosi 15,8%, što je i dalje znatno više od zakonskog minimuma.

Kreditni plasmani sa 31.3.2010. iznose 9,8 milijardi KM i u prvom kvartalu zabilježili su pad od 29 milijuna KM ili 0,3% u odnosu na kraj 2009. godine, što se imajući u vidu kretanja zabilježena u 2009. godini, a pogotovu u drugoj polovini 2009. godine, kada su stope pada kreditnih plasmana bile mnoge veće, može ocijeniti pozitivnim znakom da se polako zaustavlja negativni trend pada kreditnih plasmana. Međutim, pod utjecajem ekonomske krize i dalje je izražen trend pada kvalitete aktive i njenog kvarenja, koji se ogledaju u rastu dospjelih potraživanja (rast 27 % u odnosu na kraj 2009. godine), klasificirane aktive (rast 3%), nekvalitetne aktive (16%) i pogoršanju ostalih pokazatelja kvalitete aktive.

U strukturi pasive bilance banaka u Federaciji BiH i dalje dominantan izvor financiranja su depoziti koji sa 31.3.2010. godine iznose 11,3 milijarde KM ili 73% učešća u strukturi pasive. Rast bilančne sume bankarskog sektora u izvorima je uglavnom podržan rastom depozita koji su povećani za 2% ili 209 milijuna KM i to iz sredstava stand by aranžmana s MMF (alocirana sredstva iz druge i treće tranše) i iz depozita sektora stanovništva koja su porasla za 4% u odnosu na kraj 2009. godine, dok je istovremeno nastavljen dalji trend smanjenja obveza po uzetim kreditima koje su manje za 3% u odnosu na kraj 2009. godine.

Pozitivna kretanja u segmentu štednih depozita kao najznačajnijeg segmenta depozitnog i financijskog potencijala banaka nastavljena su i u prvom kvartalu 2010. kada su imali rast za 4,4% i dostigli su iznos od 4,55 milijarde KM, što je najveći iznos do sada i veći su od nivoa štednje sa 30.9.2008., neposredno pred izbijanje ekonomske i financijske krize.

Na razini bankovnog sustava u F BiH u prvom kvartalu 2010. godine ostvaren je negativan financijski rezultat – gubitak u iznosu od 5,9 milijuna KM, što je prvi put nakon 2001. godine. Pozitivan financijski rezultat je ostvarilo devet banaka, a 11 banaka su iskazale gubitak u poslovanju u prvom kvartalu ove godine. Ukupna profitabilnost sustava je drastično pogoršana u odnosu na prethodne godine, prije svega zbog porasta troškova rezervi za kreditne gubitke i pada kamatnih i sličnih prihoda.

Na kraju može se zaključiti da u 2010. godini bankovni sustav se suočava s novim izazovima, kako ponovo pokrenuti kreditnu aktivnost i staviti je u funkciju cjelokupnog gospodarskog oporavka, imajući u vidu da lekcije naučene iz prošlosti rezultiraju u boljim praksama upravljanja kreditnim i drugim rizicima s kojima se suočavaju banke u svom poslovanju.

II POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31.3.2010. u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 20 banaka. Broj banaka je isti kao i 31.12.2009. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH, Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d., Sarajevo, od 1.7.2008.

Privremenu upravu sa 31.3.2010. godine imale su dvije banke (UNA banka d.d. Bihać i Hercegovačka banka d.d. Mostar).

Banke su i u 2010. godini nastavile sa širenjem mreže svojih organizacijskih dijelova, ali u znatno manjem opsegu. Istovremeno, neke banke su i zatvarale organizacijske dijelove, odnosno vršile su reorganizaciju pa i spajanje svojih organizacijskih dijelova u cilju racionalizacije troškova, tako da sa 31.3.2010. banke iz Federacije BiH imaju ukupno 632 organizacijska dijela. U odnosu na 31.12.2009. kada su banke imale 635 organizacijskih dijelova, navedeno predstavlja pad od 0,5%.

Sa 31.3.2010. sedam banaka iz Federacije BiH imale su 56 organizacijskih dijelova u Republici Srpskoj, a devet banaka je imalo 14 organizacijskih dijelova u Brčko Distriktu. Pet banaka iz Republike Srpske imale su 13 organizacijskih dijelova u Federaciji.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutarnjem platnom prometu 31.3.2010. imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 15 banaka.

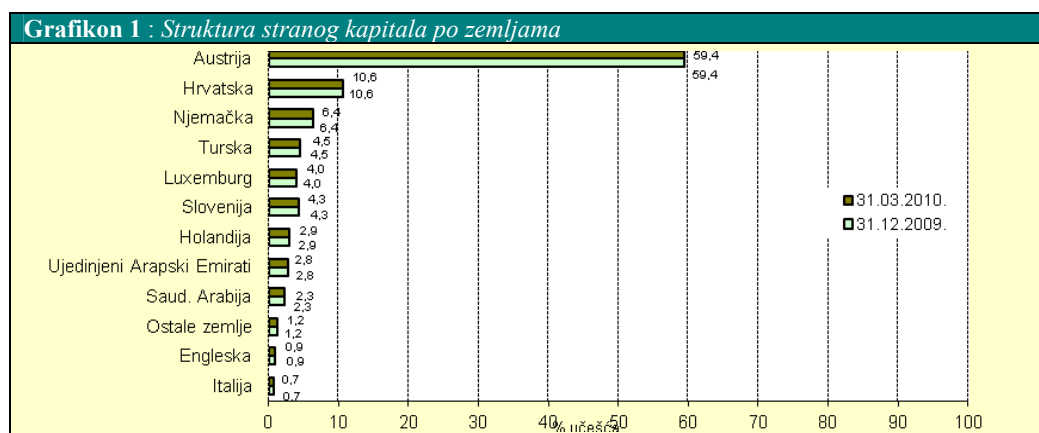
1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama¹ sa 31.3.2010. godine ocjenjena na temelju raspoloživih informacija i uvida u samim bankama² je sljedeća:

- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 18 banaka (90%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu³ 2 banke (10%)

Od 18 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, šest banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 12 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 31.3.2010. nije bilo promjena u odnosu na kraj 2009. godine: u vlasništvu dioničara iz Austrije bilo je 59,4% stranog kapitala, na dioničare iz Hrvatske odnosi se 10,6% stranog kapitala, dok su ostale zemlje imale učešće manje od po 7%.

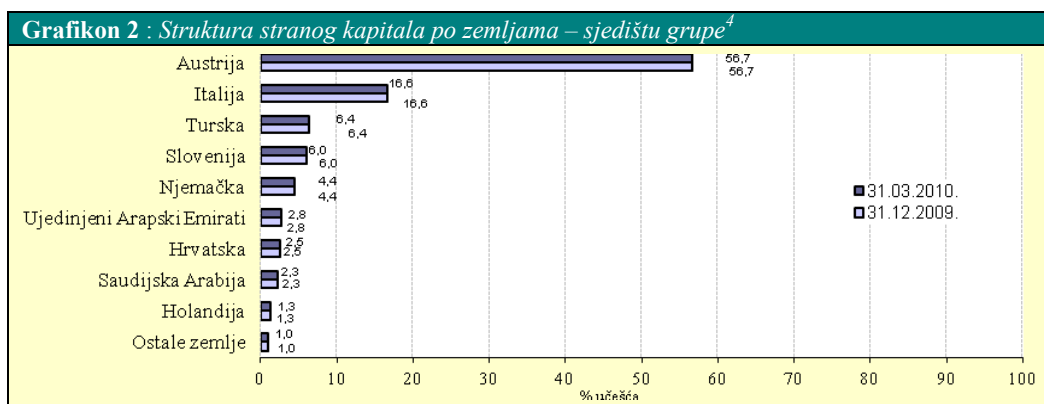

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matrice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje sa 31.3.2010. je isto kao na kraju 2009. godine: bankarske grupe i banke iz Austrije sa učešćem od 56,7%, slijede talijanske banke s učešćem od 16,6%, dok su ostale zemlje imale učešće manje od po 6,4%.

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

² Na temelju dobivenih dokumenata, kao i registracija kod nadležnih institucija svih promjena u kapitalu i dioničarima banaka, došlo se do strukture vlasništva na kapitalu banaka u FBiH sa 31.3.2010.

³ Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

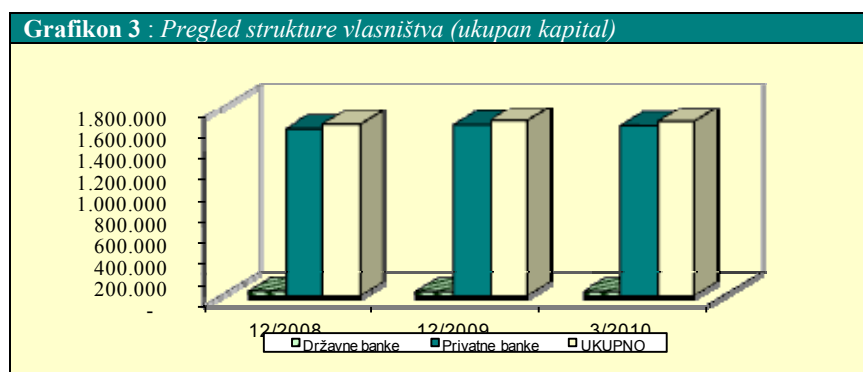

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁵.

-u 000 KM-

Tablica 1 : Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

BANKE	31.12.2008.		31.12.2009.		31.03.2010.		INDEKS	
	1	2	3	4	5	6	3/2	4/3
Državne banke	42.593	3%	41.736	3%	41.703	3%	98	100
Privatne banke	1.594.261	97%	1.632.391	97%	1.624.878	97%	102	100
UKUPNO	1.636.854	100%	1.674.127	100%	1.666.581	100%	102	100

Promatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

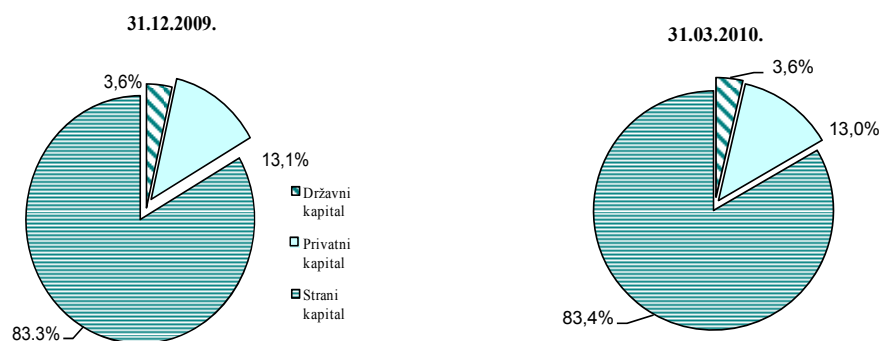
⁴ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

⁵ Iz bilance stanja po shemi FBA: dionički kapital, emisijski ažio, neraspoređena dobit i rezerve, i ostali kapital (financijski rezultat tekućeg perioda).

- u 000 KM-

Tablica 2 : Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala								
DIONIČKI KAPITAL	31.12.2008.		31.12.2009.		31.03.2010.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	5/3	7/5
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	46.100	4,1	41.860	3,6	41.860	3,6	91	100
Privatni kapital (rezidenti)	142.469	12,8	153.365	13,1	152.791	13,0	108	100
Strani kapital (nerezidenti)	929.447	83,1	975.943	83,3	976.518	83,4	105	100
U K U P N O	1.118.016	100,0	1.171.168	100,0	1.171.169	100,0	105	100

Grafikon 4: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Dionički kapital banaka u Federaciji BiH u prvom kvartalu 2010. godine ostao je isti kao i 31.12.2009. Neznatno je promijenjena struktura dioničkog kapitala: privatni kapital (rezidenti) smanjen je za 0,6 milijuna KM, dok je privatni kapital (nerezidenti) povećan za isti iznos.

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala najizrazitije pokazuje promjene i trendove u bankovnom sustavu FBiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udjel državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 31.3.2010. iznosi 3,6 % i isti je kao i 31.12.2009.

Učešće privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu od 13,0% je za 0,1 postotni poen manje u odnosu na 31.12.2009. Nominalno smanjenje od 0,6 milijuna KM je bilo iz osnova prometa dionica između rezidenata i nerezidenata.

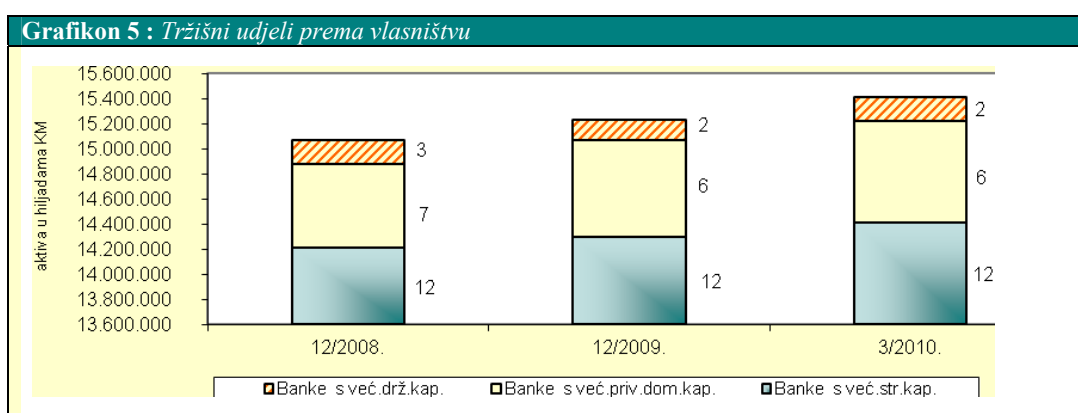
Učešće stranog kapitala (nerezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu povećano je za 0,1 postotni poen u odnosu na 31.12.2009. U apsolutnom iznosu povećalo se za 0,6 milijuna KM, navedenim prometom dionica između rezidenata i nerezidenata.

Tržišni udjel banaka u većinskom stranom vlasništvu sa 31. 3.2010. iznosio je visokih 93,6%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 5,2%, a udjel banaka s većinskim državnim kapitalom 1,2%.

- u %-

Tablica 3 : Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

BANKE	31.12.2008.			31.12.2009.			31.03.2010.		
	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	2	2,6	1,3	2	2,5	1,1	2	2,5	1,2
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	6	10,5	4,4	6	10,5	5,0	6	10,5	5,2
Banke s većinskim stranim kapitalom	12	86,9	94,3	12	87,0	93,9	12	87,0	93,6
U K U P N O	20	100,0	100,0	20	100,0	100,0	20	100,0	100,0

1.3. Kadrovi

U bankama FBiH na dan 31.3.2010. bilo je ukupno zaposleno 7.563 radnika, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 3%, a u privatnim bankama 97%.

Tablica 4 : Zaposleni u bankama FBiH

B A N K E	BROJ ZAPOSLENIH			INDEKS	
	31.12.2008.	31.12.2009.	31.03.2010.	3:2	4:3
1	2	3	4	5	6
Državne banke	234	3%	231	3%	99
Privatne banke	7.763	97%	7.425	97%	96
U K U P N O	7.997	100%	7.656	100%	96
Broj banaka	20		20		100

Trend smanjenja broja zaposlenih iz prethodne godine nastavljen je i u prvom kvartalu 2010. godine, što je jedan od negativnih efekata ekonomske krize na bankarski sektor u F BiH. Broj zaposlenih manji je za 93 ili 1%, a najvećim dijelom se odnosi na jednu banku kod koje smanjenje iznosi 75 ili 11%.

Tablica 5 : Kvalifikacijska struktura zaposlenih								
STUPANJ STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2008.		31.12.2009.		31.03.2010.		4:2	6:4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.007	37,6%	3.104	40,5%	3.145	41,6%	103	101
Viša stručna sprema	861	10,8%	774	10,1%	754	10,0%	90	97
Srednja stručna sprema	4.054	50,7%	3.719	48,6%	3.607	47,7%	92	97
Ostali	75	0,9%	59	0,8%	57	0,7%	79	97
U KUPNO	7.997	100,0%	7.656	100,0%	7.563	100,0%	96	99

Kvalifikacijska struktura zaposlenih već duže razdoblje ima blagi trend poboljšanja kroz povećanje učešća zaposlenih s visokom stručnom spremom, a negativni trendovi smanjenja broja zaposlenih u prethodnom razdoblju, najviše sa srednjom stručnom spremom, pozitivno su utjecali na promjenu kvalifikacijske strukture.

Jedan od pokazatelja koji utječe na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankovnog sustava je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sustava.

Tablica 6 : Aktiva po zaposlenom									
BANKE	31.12.2008.			31.12.2009.			31.03.2010.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	234	187.157	800	231	161.619	700	228	187.694	823
Privatne	7.763	14.882.747	1.917	7.425	15.071.121	2.030	7.335	15.221.421	2.075
UKUPNO	7.997	15.069.904	1.884	7.656	15.232.740	1.990	7.563	15.409.115	2.037

Na kraju prvog kvartala 2010. godine na razini bankovnog sustava na svakog zaposlenog je dolazilo 2,04 milijuna KM aktive. Ovaj pokazatelj je znatno bolji kod sektora privatnih banaka, što je i očekivano s obzirom na stagniranje ili smanjenje opsega poslovanja državnih banaka i u vezi s tim prevelikog broja zaposlenih.

Tablica 7 : Aktiva po zaposlenom po grupama						
Aktiva (000 KM)	31.12.2008.		31.12.2009.		31.03.2010.	
	Broj banaka		Broj banaka		Broj banaka	
Do 500	2		1		1	
500 do 1.000	9		8		7	
1.000 do 2.000	3		5		6	
2.000 do 3.000	5		5		5	
Preko 3.000	1		1		1	
UKUPNO	20		20		20	

Analički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 261 tisuće KM do 3,8 milijuna KM aktive po zaposlenom. Šest banaka ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sustavu prelazi iznos od 2,5 milijuna KM.

Na kraju, može se reći da su banke učinile značajne pomake na poboljšanju kvalitete i unapređenju uvjeta u kojima servisiraju svoje komitente, pravne i fizičke osobe, kao i uvjeta pod kojima pružaju svoje usluge i plasiraju sredstva klijentima.

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvještaja obavlja se korištenjem izvještaja propisanih od strane FBA i izvještaja drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

1. informacije o bilanci stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, s dodatnim priložima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i izvanbilančnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
2. informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na temelju izvještaja propisanih od strane FBA,
3. informacije o rezultatima poslovanja banaka (bilanca uspjeha po shemi FBA) i izvještaji o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvještaja, bazu podataka čine i informacije dobivene na temelju dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka u Federaciji, zatim izvještaji o reviziji financijskih izvještaja banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankovnog sustava u cjelini.

U skladu s odredbama Zakona o početnoj bilanci stanja banaka, banke s većinskim državnim kapitalom obvezne su izvještavati FBA na bazi "pune" bilance stanja raščlanjenog na: pasivnu, neutralnu i aktivnu podbilancu. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankovnog sustava temeljiti na pokazateljima iz aktivne podbilance banaka s većinskim državnim kapitalom⁶.

2.1. Bilanca stanja

Bilančna suma bankovnog sustava sa 31.3.2010. iznosila je 15,4 milijarde KM, što je za 1% ili 176 milijuna KM više nego na kraju 2009. godine. Kao i u prošloj godini, najveći izvor za ostvareni minimalni rast bankarskog sektora bila su sredstva iz stand by aranžmana s MMF-om, tako da su krajem ožujka 2010. godine Federaciji BiH alocirana sredstva iz druge i treće tranše u iznosu od 180,4 milijuna KM. Imajući u vidu utjecaj krize i stanje u realnom sektoru, te situaciju i stanje u ekonomiji i financijskom sektoru u zemljama porijekla vlasnika banaka iz F BiH, ovakva kretanja i trendovi u bankarskom sektoru su očekivani.

Tablica 8: Bilanca stanja								
O P I S	IZNOS (u 000 KM)							
	31.12.2008.		31.12.2009.		31.03.2010.		INDEKS	
	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A K T I V A (IMOVINA):								
Novčana sredstva	4.207.559	27,9	4.782.301	31,4	4.778.727	31,0	114	100
Vrijednosni papiri ⁷	18.814	0,1	119.157	0,8	165.166	1,1	633	139
Plasmani drugim bankama	90.415	0,6	111.019	0,7	214.034	1,4	123	193
Kredit	10.434.377	69,2	9.796.800	64,3	9.767.902	63,4	94	100
Rezerve za kreditne gubitke	381.215	2,5	458.803	3,0	482.566	3,1	120	105

⁶ Neke od državnih banaka u "punoj bilanci" iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 31.3.2010. ove stavke su iznosile 643 milijuna KM.

⁷ Vrijednosni papiri za trgovanje i v.p. koji se drže do dospelosti.

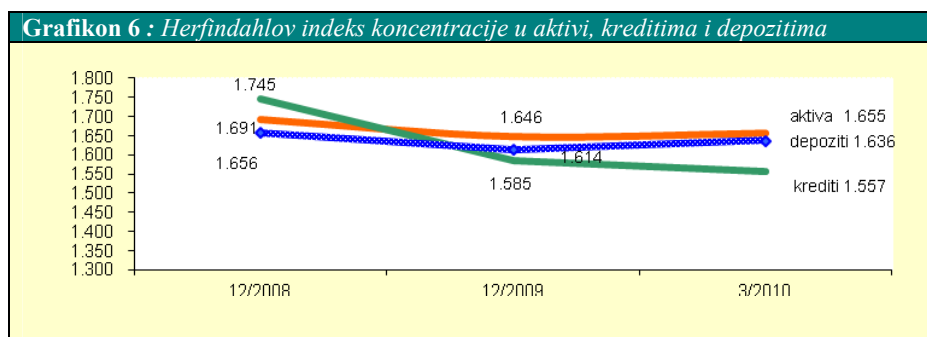
(RKG)									
Kreditni- neto (kreditni minus RKG)	10.053.162	66,7	9.337.997	61,3	9.285.336	60,3	93	99	
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	467.507	3,1	525.220	3,4	530.402	3,5	112	101	
Ostala aktiva	232.447	1,6	357.046	2,4	435.450	2,7	154	122	
UKUPNA AKTIVA	15.069.904	100,00	15.232.740	100,00	15.409.115	100,00	101	101	
P A S I V A :									
OBVEZE									
Depoziti	10.461.850	69,4	11.045.868	72,5	11.255.232	73,0	106	102	
Uzete pozajmice od drugih banaka	3.089	0,0	3.089	0,0	3.089	0,0	100	100	
Obveze po uzetim kreditima	2.176.594	14,4	1.771.978	11,6	1.723.085	11,2	81	97	
Ostale obveze	791.517	5,3	737.678	4,9	761.128	5,0	93	103	
KAPITAL									
Kapital	1.636.854	10,9	1.674.127	11,0	1.666.581	10,8	102	100	
UKUPNO PASIVA (OBVEZE I KAPITAL)	15.069.904	100,0	15.232.740	100,00	15.409.115	100,00	101	101	

Tablica 9 : Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi

BANKE	31.12.2008.			31.12.2009.			31.03.2010.			INDEKS	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	%	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	%	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	%	5/3	7/5
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Državne	2	187.157	1%	2	161.619	1%	2	187.694	1%	86	116
Privatne	18	14.882.747	99%	18	15.071.121	99%	18	15.221.421	99%	101	101
UKUPNO	20	15.069.904	100%	20	15.232.740	100%	20	15.409.115	100%	101	101

Kod većine banaka (14) aktiva je veća u odnosu na kraj 2009. godine, stope su se kretale u rasponu od 1% do 17%. Kod preostalih šest banaka zabilježen je pad bilančne sume u rasponu od 1% do 11%. Tri najveće banke u sustavu imale su minimalne promjene aktive, prve dvije rast od 0,3% i 4,4%, dok je treća imala neznatan pad od 0,6%.

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁸.

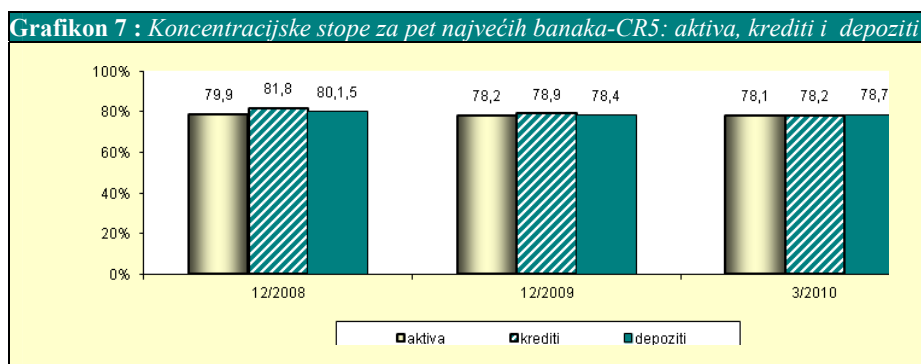
U prvom kvartalu 2010. godine Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (kreditima, depozitima i aktivi) je neznatno promijenjen u odnosu na kraj 2009. godine, i to

⁸ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbroj kvadrata postotnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita.) svih tržišnih sudionika u sustavu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sistemu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sistemu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

povećan kod aktive za devet i depozita 22 jedinice, a kod kredita je smanjen za 28 jedinica. Njihova vrijednost sa 31.3.2010. iznosila je 1.656 za aktivu, 1.557 za kredite i 1.636 jedinica za depozite, što pokazuje umjerenu koncentraciju⁹.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankovnom sustavu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹⁰ (dalje CR), koja pokazuje ukupno učešće najvećih institucija u sustavu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivni, kreditima i depozitima. CR5 za tržišno učešće, kredite i depozite pet najvećih banaka u sistemu na kraju prvog kvartala 2010. godine iznosili su 78,1%, 78,2% i 78,7%, što je neznatna promjena u odnosu na kraj 2009. godine. Nekoliko posljednjih godina stanje je skoro nepromijenjeno i evidentna je dominacija pet najvećih banaka u sustavu koje „drže“ cca 80% tržišta, kredita i depozita.

Bankarski sektor se može analizirati i s aspekta nekoliko grupa, formiranih prema veličini aktive¹¹. Jedine promjene u odnosu na kraj 2009. godine odnose se na učešće pojedinih grupa, kao rezultat promjene aktive kod nekoliko banaka.

Tri najveće banke (I grupa) i dalje imaju najveće učešće od 65,3%, koje je u odnosu na kraj 2009. godine povećano za 0,2 postotna poena. Učešće jedne banke (II grupa) od 7,6 ostalo je isto kao na kraju 2009. godine, dok je učešće od 14,6% tri banke u III grupi (aktiva između 500 milijuna KM i jedne milijarde KM) manje za 0,5 postotnih poena. Najbrojnija IV grupa od devet banaka, s aktivom između 100 i 500 milijuna KM, također je povećala učešće na 11,1% (za 0,3 postotna poena), a posljednja V grupa (četiri banke) i dalje ima isto minimalno učešće od 1,4%.

U sljedećoj tablici daje se pregled iznosa i učešća pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivni kroz periode (iznosi su u milijunima KM).

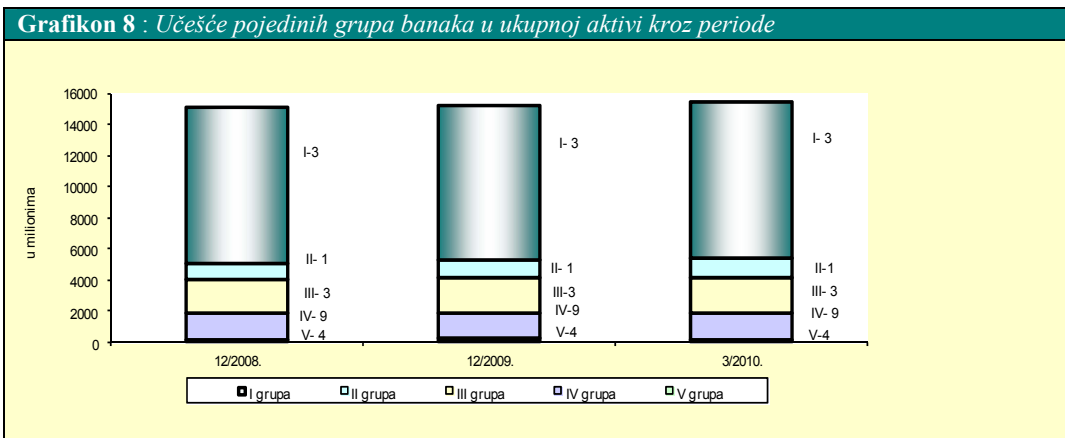
⁹ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

¹⁰ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

¹¹ Banke su podijeljene u pet grupa zavisno od veličine aktive.

Tablica 10: Učešće pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode

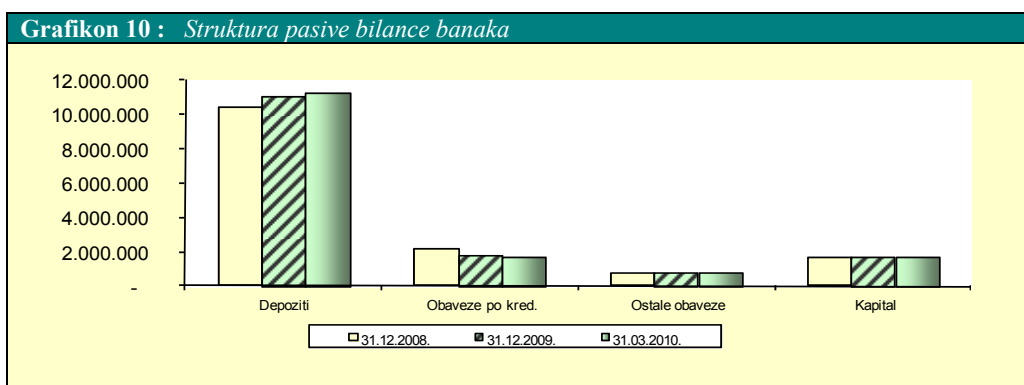
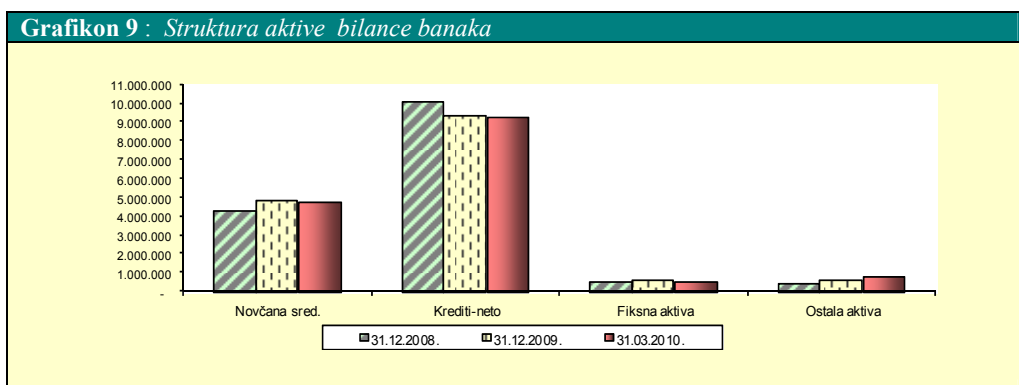
IZNOS AKTIVE	31.12.2008.			31.12.2009.			31.03.2010.		
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
I- Preko 2.000	10.036	66,6	3	9.912	65,1	3	10.061	65,3	3
II- 1000 do 2000	1.017	6,7	1	1.165	7,6	1	1.181	7,6	1
III- 500 do 1000	2.180	14,5	3	2.293	15,1	3	2.244	14,6	3
IV- 100 do 500	1.627	10,8	9	1.645	10,8	9	1.709	11,1	9
V- Ispod 100	210	1,4	4	218	1,4	4	214	1,4	4
UKUPNO	15.070	100,0	20	15.233	100,0	20	15.409	100,0	20

Neznatan porast bilančne sume u 2010. godini od 1% ili 176 milijuna KM financiran je u izvorima porastom depozita od 2% ili 209 milijuna KM. Međutim, treba istaknuti kako je ovaj rast najviše rezultat priljeva sredstva iz druge i treće tranše MMF-a od 180 milijuna KM. Kreditne obveze smanjene su za 3% ili 49 milijuna KM. Depoziti su sa 31.3.2010. iznosili 11,3 milijarde KM, a kreditne obveze 1,7 milijardi KM. Kapital banaka s iznosom od 1,7 milijardi KM ostao je na približno istoj razini kao i na kraju 2009. godine.

U aktivi novčana sredstava (4,8 milijardi KM) i krediti (9,8 milijardi KM) ostali su na gotovo istoj razini kao na kraju 2009. godine, odnosno novčana sredstva su manja za samo četiri milijuna KM, dok se pad kredita od 29 milijuna KM u prva tri mjeseca 2010. godine može ocijeniti pozitivnim znakom u usporedbi s kretanjima u drugoj polovici 2009. godine, kada su krediti imali pad od 396 milijuna KM u trećem i 141 milijun KM u četvrtom kvartalu, što je najviše bila posljedica i rezultat restriktivne kreditne politike banaka i smanjenja kreditnih aktivnosti banaka.

U sljedećim grafikonima dana je struktura najznačajnijih pozicija bilance banaka.

U strukturi pasive bilance banaka depoziti su s iznosom od 11,3 milijarde KM i učešćem od 73,0% i dalje dominantan izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Učešće kreditnih obveza smanjeno je sa 11,6% na 11,2%, a kapitala sa 11,0% na 10,8%.

Struktura aktive, kao i izvora, imala je neznatne promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: smanjenje učešća kredita sa 64,3% na 63,4% i novčanih sredstava sa 31,4% na 31,0%.

Tablica 11 : Novčana sredstva banaka

NOVČANA SREDSTVA	31.12.2008.		31.12.2009.		31.03.2010.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
Gotov novac	344.618	8,2	355.419	7,4	341.287	7,1	103	96
RR kod CB BiH	2.228.687	53,0	2.455.505	51,4	2.407.286	50,4	110	98
Računi kod depoz.inst.u BiH	12.341	0,3	441	0,0	2.617	0,1	4	593
Računi kod depoz.inst.u inoze.	1.621.449	38,5	1.970.473	41,2	2.027.163	42,4	122	103
Novč. sred. u procesu naplate	464	0,0	463	0,0	374	0,0	100	81
UKUPNO	4.207.559	100,0	4.782.301	100,0	4.778.727	100,0	114	100

Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BH u promatranom razdoblju 2010. godine smanjena su za 2% ili 48 milijuna KM i sa 31.3.2010. iznosila su 2,41 milijardu KM ili 50,4% ukupnih novčanih sredstava, što je smanjenje učešća od jednog postotnog poena u odnosu na kraj 2009. Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inozemstvu su povećana za 3% ili 57 milijuna KM, na kraju prvog kvartala 2010. godine iznosila su 2,03 milijarde KM ili 42,4% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2009. godine 41,2%). Banke su smanjile gotov novac u trezoru i blagajnama za 4% ili 14 milijuna KM, na kraju promatranog razdoblja ova

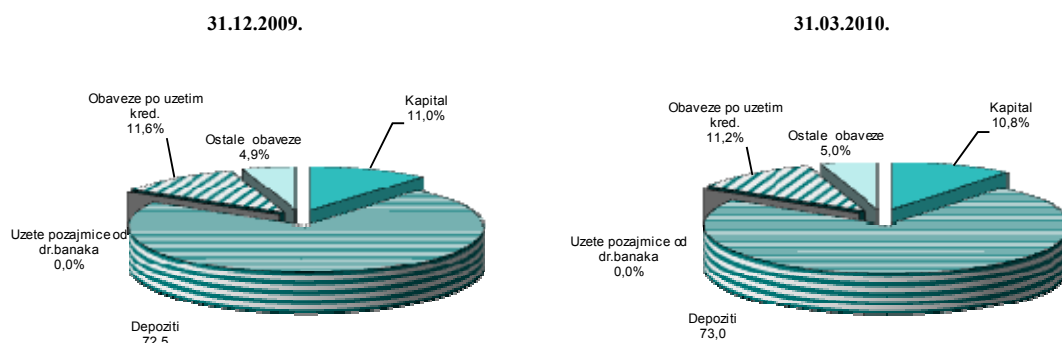
sredstva iznosila su 341 milijun KM, što je 7,1% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2009. godine 7,4%).

U valutnoj strukturi novčanih sredstava učešće domaće valute u promatranom razdoblju smanjeno je sa 55,8% na 55,2%, a za istu promjenu povećano je učešće sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obveze

Struktura pasive (obveze i kapital) u bilanci stanja banaka sa 31.3.2010. daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 11 : Struktura pasive banaka

Trendovi u promjeni učešća dva najznačajnija izvora financiranja banaka, depozita i kreditnih obveza, nastavljeni su i u prvom kvartalu 2010. godine, odnosno rastom depozita, najviše po osnovi sredstava iz aranžmana s MMF-om, učešće depozita je povećano sa 72,5% na 73,0%, a smanjenje kreditnih obveza zbog plaćanja dospjelih obveza rezultiralo je padom učešća sa 11,6% na 11,2%.

Depoziti s učešćem od 73,0% i iznosom od 11,3 milijarde KM i dalje su najznačajniji izvor financiranja banaka u Federaciji BiH, a u odnosu na kraj 2009. godine povećani su za 2% ili 209 milijuna KM. Drugi po visini izvor su kreditna sredstva, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih financijskih institucija. U prvom kvartalu 2010. godine kreditna sredstva su smanjena za 3% ili 49 milijuna KM iz osnova plaćanja dospjelih obveza. Ako se kreditnim obvezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 179 milijuna KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 12,4% (na kraju 2009. godine 12,8%).

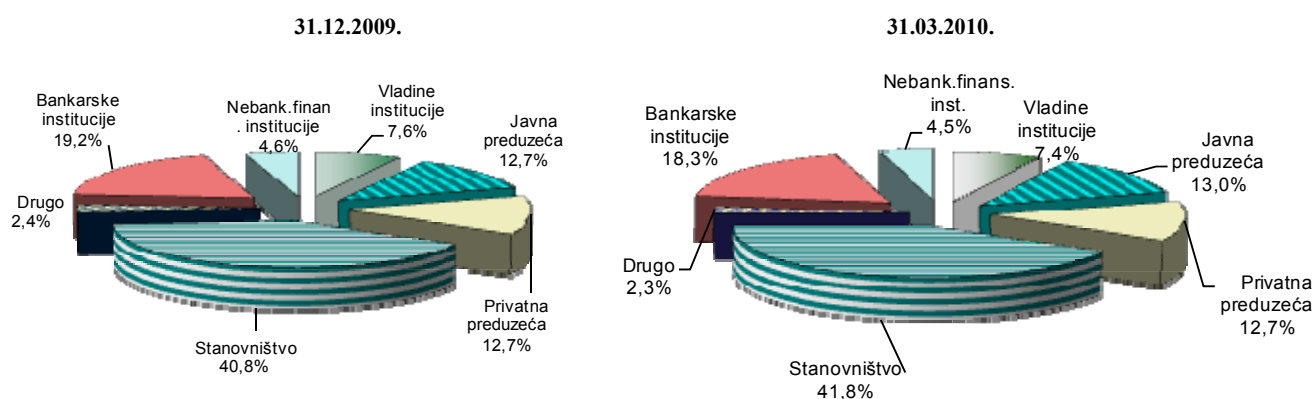
Kapital je na kraju prvog kvartala 2010. godini iznosio 1,67 milijardi KM i manji je za sedam milijuna KM što je rezultat ostvarenog gubitka u poslovanju u ovom razdoblju.

Banke su sa 31.3.2010. imale najveće obveze prema sljedećim kreditorima (osam od ukupno 47) na koje se odnosi 74% ukupnih kreditnih obveza: Central Eastern European Finance Agency (CEEFA), Raiffeisen Zentralbank Osterreich A.G. (RZB), European Investment Bank (EIB), ComercBank AG Frankfurt, EBRD, European fund for Southeast Europe (EFSE), Council of Europe Development Bank i Steirmarkische Sparkasse.

Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita sa 31.3.2010. samo 5,8% se odnosi na depozite prikupljene u organizacijskim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

- u 000 KM-

SEKTORI	31.12.2008.		31.12.2009.		31.03.2010.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	701.520	6,7	839.926	7,6	829.540	7,4	120	99
Javna poduzeća	1.245.793	11,9	1.400.839	12,7	1.462.595	13,0	112	104
Privatna poduzeća i druš.	1.490.139	14,2	1.403.465	12,7	1.425.196	12,7	94	102
Bankarske institucije	2.172.860	20,8	2.120.143	19,2	2.062.070	18,3	98	97
Nebankarske financ.instit.	403.295	3,9	509.769	4,6	509.625	4,5	126	100
Građani	4.181.882	40,0	4.506.881	40,8	4.701.892	41,8	108	104
Ostalo	266.361	2,5	264.845	2,4	264.314	2,3	99	100
UKUPNO	10.461.850	100,0	11.045.868	100,0	11.255.232	100,0	106	102

Grafikon 12 : *Sektorska struktura depozita*

Positivna kretanja u segmentu depozita sektora stanovništva nastavljena su i u prvom kvartalu 2010. godine s rastom od 4% ili 195 milijuna KM, tako da su s iznosom od 4,7 milijardi KM i učešćem od 41,8% u ukupnim depozitima i dalje najveći izvor financiranja banaka u F BiH.

Depoziti bankarskih institucija su po visini drugi sektorski izvor u depozitnom potencijalu banaka. Na kraju promatranog razdoblja, nakon pada 3% ili 58 milijuna u tri mjeseca 2010. godine, iznosili su 2,06 milijardi KM, što je 18,3% ukupnih depozita. Depoziti bankarskih institucija sa 31.3.2010. veći su za 339 milijuna KM od kreditnih obveza, koje su, nakon depozita, drugi po značaju izvor financiranja banaka u F BiH.

Treba istaknuti da se 97% ili dvije milijarde KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Financijska podrška grupacije (bankarskih i nebankarskih financijskih institucija) kroz depozite u iznosu od 2,04 milijarde KM prisutna je u devet banaka u Federaciji BiH, s napomenom da je ipak koncentrirana u četiri velike banke (87%), od čega se na samo jednu banku odnosi 45% ukupnih depozita primljenih od grupacije. Na ovaj način domaće banke imaju financijsku podršku i osiguran priljev novih sredstava za financiranje od strane grupe čije su članice, što je od posebnog značaja u uvjetima krize i otežanog pristupa tržištu novca i novim sredstvima, te rasta likvidnosnog rizika kao rezultata pogoršanja naplativosti kredita i rasta nenaplativih potraživanja. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obveze i subordinirani dugovi (kredit i depoziti u dopunskom kapitalu), financijska podrška banaka iz grupacije je veća (kod deset banaka) i sa 31.3.2010. iznosi 2,93 milijarde KM

¹² Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilans stanja po shemi FBA.

ili 19% ukupne pasive bankarskog sektora. U odnosu na kraj 2009. godine ova sredstva manja su za 109 milijuna KM ili 3,6%.

Pod pokroviteljstvom MMF-a i drugih finansijskih institucija, FBA je bila uključena u aktivnosti na potpisivanju Memoranduma o razumijevanju s bankama-majkama iz zemalja Europske Unije čije banke-kćerke posluju na teritoriju BiH, tzv. „Bečkoj inicijativi“.

Depoziti ostalih sektora su imali neznatne promjene: rast depozita javnih poduzeća od 4% ili 62 milijuna KM i privatnih od 2% ili 23 milijuna KM. Prvi su sa 31.3.2010. iznosili 1,46 milijardi KM što je 13% ukupnih depozita (0,3 postotna poena više nego na kraju 2009. godine), a depoziti drugog sektora 1,43 milijarde KM milijuna KM s istim učešćem od 12,7%.

Depoziti vladinih institucija su neznatno manji (za 1% ili 10 milijuna KM), na kraju prvog kvartala 2010. godine iznosili su 830 milijuna KM s učešćem od 7,4%, što je za 0,2 postotna poena manje u odnosu na kraj 2009. godine.

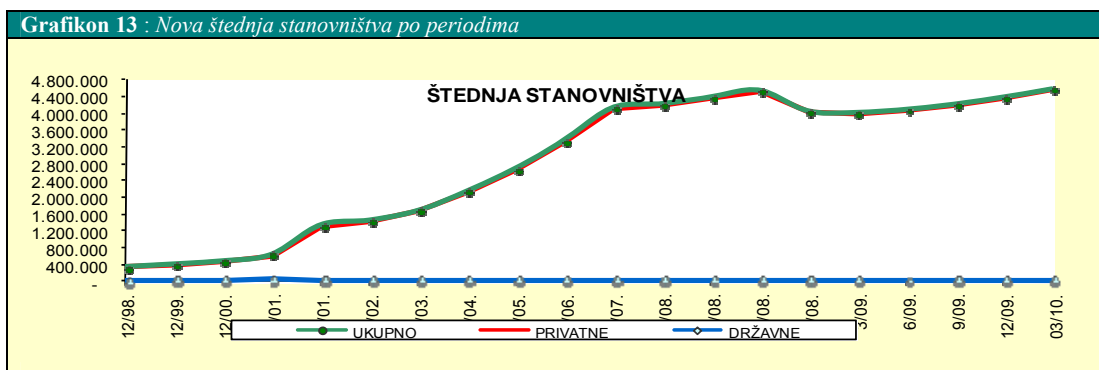
Valutna struktura depozita sa 31.3.2010. bila je sljedeća: depoziti u stranoj valuti (s dominantnim učešćem EURO) u iznosu od 6,7 milijardi KM imali su učešće od 59,9% (na kraju 2009. godine 59,6%) i depoziti u domaćoj valuti u iznosu od 4,5 milijardi KM s učešćem od 40,1% (na kraju 2009. godine 40,4%).

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, nakon dugogodišnjeg stabilnog i kontinuiranog rasta, s prvim znacima ekonomske i finansijske krize u četvrtom kvartalu 2008. godine smanjeni su za 11% ili 494 milijuna KM. Značajniji odljev zabilježen je u listopadu, da bi se nakon toga stanje stabiliziralo, poljuljano povjerenje u banke je vraćeno, što je imalo za posljedicu povrat većeg dijela depozita u 2009. godini na račune u bankama.

Positivni trendovi nastavljeni su i u 2010. godini, štednja je sa 31.3.2010. dostigla iznos od 4,55 milijardi KM, što je najviši iznos do sada i za 23 milijuna KM je veći od nivoa štednje sa 30.9.2008., koji je neposredno pred krizu bio do tada najveći iznos. U prvom kvartalu 2010. štednja je imala rast od 4,4% ili 191 milijun KM. Ovakva kretanja su najviše rezultat utjecaja krize i smanjene potrošnje, teškog stanja u ekonomiji uopće i straha stanovništva zbog neizvjesnosti kada će se situacija početi popravljati, odnosno kada će se pojaviti pozitivni pomaci i promjene nabolje.

Tablica 13 : Nova štednja stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			INDEX	
	31.12.2008.	31.12.2009.	31.03.2010.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	32.481	35.275	37.833	109	107
Privatne	4.003.184	4.325.926	4.514.575	108	104
UKUPNO	4.035.665	4.361.201	4.552.408	108	104

U tri najveće banke nalazi se 72,5% štednje, dok 10 banaka ima pojedinačno učešće manje od 1%, što iznosi svega 4,9% ukupne štednje u sistemu.

Od ukupnog iznosa štednje 29% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 71% u stranoj valuti.

Tablica 14 : Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			INDEX				
	31.12.2008.		31.12.2009.	31.03.2010.	3/2	4/3		
1	2		3	4	5	6		
Kratkoročni štedni depoziti	2.119.669	52,5%	2.054.196	47,1%	2.122.942	46,6%	97	103
Dugoročni štedni depoziti	1.915.996	47,5%	2.307.005	52,9%	2.429.466	53,4%	120	105
UKUPNO	4.035.665	100,0 %	4.361.201	100,0 %	4.552.408	100,0 %	108	104

Ročna struktura štednje je zadržala trend pozitivnih promjena iz prethodnih perioda daljim povećanjem učešća dugoročne štednje, što je rezultat većeg rasta dugoročne štednje (za 5% ili 122 milijuna KM) od kratkoročne (za 3% ili 69 milijuna KM), tako da je 31.3.2010. postotak njihovog učešća iznosio 53,4% i 46,6%.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankovnog sustava za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sustava osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno finansijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankovnog sustava u BiH, u prosincu 2008. iznos osiguranog depozita povećan je na 20.000 KM. Sa 31.3.2010. ukupno 15 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licenciju Agencije za osiguranje depozita u BiH), a prema dostavljenim podacima u ovim bankama je deponirano 97,3% ukupnih depozita i 98,5% ukupne štednje.

Nakon izmjene Zakona o osiguranju depozita u bankama BiH¹³ i ukidanja kriterija vlasništva (učešće privatnog i državnog kapitala), u prvom kvartalu 2010. godine jedna državna banka primljena je u program osiguranja. Preostalih pet banaka ne mogu aplicirati za prijem zbog neispunjavanja kriterija koje je propisala Agencija za osiguranje depozita: tri banke zbog postojećeg kompozitnog ranga, a dvije banke (jedna privatna i jedna državna) su pod privremenom upravom. Isto tako je pokrenuta inicijativa na povećanje osiguranog depozita na 50.000 KM, a sve poduzete aktivnosti su usmjerene na smanjenje utjecaja globalne ekonomske krize na bankovni i ukupni ekonomski sustav F BiH i BiH.

¹³ „Službeni glasnik BiH“ br.75/09.

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹⁴ banaka u FBiH na dan 31.3.2010. iznosio je 2,04 milijarde KM.

-u 000 KM-

Tabela 15 : Regulatorni kapital						
O P I S	31.12.2008.	31.12.2009.	31.03.2010.	INDEKS		
				3/2	4/3	
1	2	3	4	5	6	
DRŽAVNE BANKE						
1.Temeljni kapital prije umanjnja	44.852	44.906	45.422	100	101	
2.Odbitne stavke	2.752	3.796	3.988	138	105	
a) Temeljni kapital (1-2)	42.100	41.110	41.434	97%	101	
b) Dopunski kapital	1.335	1.294	1.231	3%	95	
c) Kapital (a + b)	43.435	42.404	42.665	100%	101	
PRIVATNE BANKE						
1. Temeljni kapital prije umanjnja	1.610.692	1.706.023	1.754.634	106	103	
2.Odbitne stavke	170.042	195.208	206.675	115	106	
a) Temeljni kapital (1-2)	1.440.650	1.510.815	1.547.959	72%	102	
b) Dopunski kapital	574.370	506.390	451.225	28%	89	
c) Kapital (a + b)	2.015.020	2.017.205	1.999.184	100%	99	
UKUPNO						
1. Temeljni kapital prije umanjnja	1.655.544	1.750.929	1.800.056	106	103	
2.Odbitne stavke	172.794	199.004	210.663	115	106	
a) Temeljni kapital (1-2)	1.482.750	1.551.925	1.589.393	72%	102	
b) Dopunski kapital	575.705	507.684	452.456	28%	89	
c) Kapital (a + b)	2.058.455	2.059.609	2.041.849	100%	99	

U prvom kvartalu 2010. godini kapital¹⁵ je ostao na skoro istoj razini, odnosno smanjen je za 1% ili 18 milijun KM u odnosu na 2009. godinu, a promjene u osnovnom i dopunskom kapitalu su uticale na izmjenu strukture regulatornog kapitala. Temeljni kapital je povećan za 2% ili 37 milijuna KM, a dopunski smanjen za 11% ili 55 milijuna KM.

Rast temeljnog kapitala je najvećim dijelom po osnovi uključivanja ostvarene dobiti za 2009. godinu u iznosu od 49 milijuna KM u zadržanu dobit i rezerve. U prvom kvartalu 2010. godine nije bilo povećanja kapitala po osnovi priljeva novog, svježeg kapitala-dokapitalizacije.

Odbitne stavke (koje umanjuju temeljni kapital) su povećane za 11,7 milijuna KM i to najviše iz osnove povećanja tekućeg gubitka (iznosi 13,9 milijuna KM), uz istovremeno smanjenje po osnovi nematerijalne imovine za 2,2 milijuna KM.

Dopunski kapital je smanjen za 55,2 milijuna KM, s većim promjenama u strukturi: dobit iz 2009. godine u iznosu od 49 milijuna KM je prenesena u temeljni kapital, subordinirani dugovi su smanjeni za 6,4 milijuna KM, dok su stavke općih rezervi za kreditne gubitke neznatno promijenjene. Tijekom godine u obračun kapitala ne ulazi tekuća nerevidirana dobit, što je također utjecalo na smanjenje dopunskog kapitala.

Navedene promjene su utjecale na strukturu regulatornog kapitala, tako da je učešće temeljnog kapitala povećano sa 75% na 78% , a dopunskog smanjeno sa 25% na 22%.

Neto kapital je, kao i regulatorni, na gotovo istoj razini, odnosno smanjen je za 1% ili 18 milijuna KM i sa 31.3.2010. iznosi 2,03 milijarde KM.

¹⁴ Regulatorni kapital definiran čl. 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka („Službene novine Federacije BiH”, broj 3/03, 18/03, 53/06, 55/07, 81/07, 6/08).

¹⁵ Izvor podataka je kvartalni Izvještaj o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tablica A), propisan Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

Stopa kapitaliziranosti banaka izražena kao odnos kapitala i aktive sa 31.3.2010. iznosila je 12,8%, što je za 0,3 postotna poena manje nego na kraju 2009. godine.

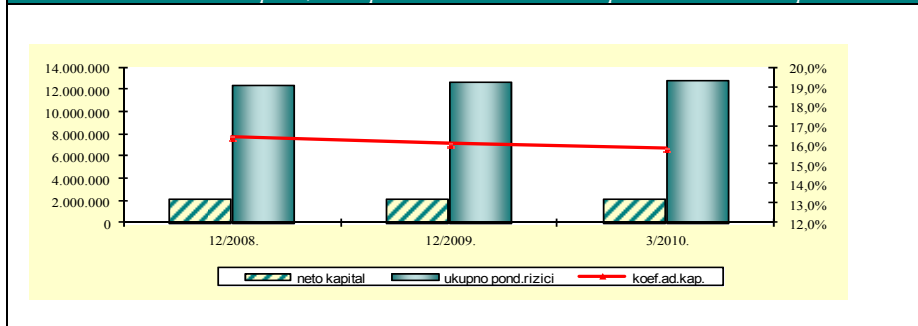
Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala¹⁶ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i rizikom ponderirane aktive. Ovaj koeficijent je na nivou bankarskog sektora sa 31.3.2010. iznosio 15,8% što je za 0,3 postotna poena manje nego na kraju 2009. godine, a razlog je povećanje ukupnih ponderiranih rizika za 1% ili 142 milijuna KM. Rizik ponderirane aktive i kreditnih ekvivalenata povećan je za 80 milijuna KM (sa 11,79 milijardi KM na 11,87 milijardi KM), najviše zbog povećanja ulaganja banaka u vrijednosne papire (uglavnom obveznice). S druge strane, ponderirani operativni rizik (POR) je povećan za 62 milijuna KM (iznosi 945 milijuna KM), što je rezultiralo navedenim porastom ukupnih ponderiranih rizika. Na kraju prvog kvartala 2010. godine strukturno učešće ponderirane aktive izložene kreditnom riziku iznosilo je 93%, a operativnom riziku 7%.

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, u skladu sa zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sustava u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju. U uvjetima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvalitete kreditnog portfelja, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizorskim nadzorom. Jedna od mjera koje je Agencija poduzela u cilju očuvanja kapitalne osnove i sigurnosti i stabilnosti banaka je i zahtjev bankama da ostvarenu dobit za 2009. godinu ne usmjeravaju u isplatu dividendi nego u jačanje kapitalne osnove, što su banke ispoštovale (samo jedna banka je uz suglasnost Agencije isplatila dividendu kojom su zatvorena dospjela potraživanja većinskog vlasnika banke).

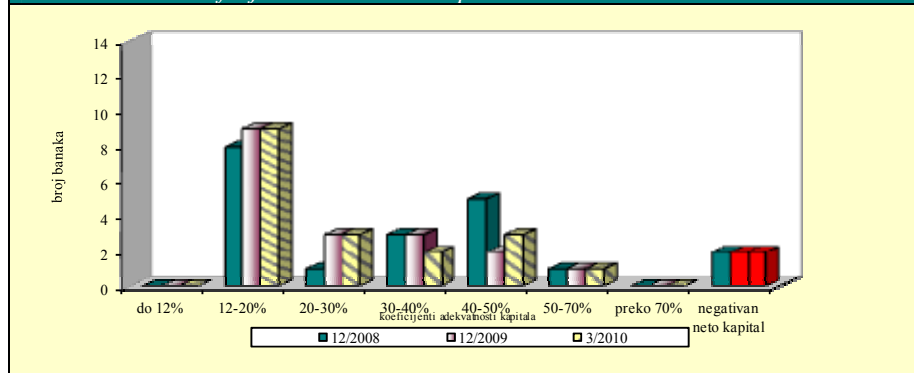
- 000 KM-

Tablica 16 : Neto kapital, ukupni ponderirani rizici i stopa adekvatnosti kapitala					
O P I S	31.12.2008.	31.12.2009.	31.03.2010.	INDEKS	
				3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
1. NETO KAPITAL	2.038.997	2.043.573	2.025.813	100	99
2. RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KRED. EKVIVALENATA	12.301.441	11.786.614	11.866.979	96	101
3. POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	130.975	882.928	944.544	674	107
4. UKUPNI PONDERIRANI RIZICI (2+3)	12.432.416	12.669.542	12.811.523	102	101
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/ 4)	16,4%	16,1%	15,8%	98	98

¹⁶ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

Grafikon 14 : *Neto kapital, rizik ponderirane aktive i stopa adekvatnosti kapitala*

Efekte globalne finansijske krize vidljivi su i u segmentu kapitala, odnosno stope adekvatnosti kapitala, najviše zbog pada profitabilnosti skoro svih banaka u sistemu (smanjenje dobiti, odnosno rast gubitaka) tako da je neto kapital smanjen za 1% ili 18 milijuna KM (iznosi 2,03 milijarde KM), ali i povećanja rizične aktive za 1% ili 142 milijuna KM (iznosi 12,8 milijardi KM). Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sistema sa 31.3.2010. iznosi 15,8%, što je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sistema i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Grafikon 15 : *Koeficijenti adekvatnosti kapitala banaka*

Od ukupno 20 banaka u F BiH sa 31.3.2010., 18 banaka imalo je koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%, a dvije banke pod privremenom upravom imale su koeficijent manji od 12%, odnosno negativan koeficijent adekvatnosti. Prema analitičkim podacima na kraju prvog kvartala 2010. godine 14 banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego prethodne godine, kod četiri banke je bolja, dok dvije banke u privremenoj upravi imaju negativnu stopu.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala kod 18 banaka u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- devet banaka ima stopu između 12,2% i 20%, a tri najveće od 13,5% do 15,1%,
- osam banaka ima stopu između 21% i 50%,
- jedna banka ima stopu između 51% i 70%.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sistemu je dalje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sustavu, što je nužno za jačanje stabilnosti i sigurnosti i banaka i ukupnog bankovnog sustava, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i utjecaja svjetske finansijske krize i na

područje naše zemlje i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankarski sektor i ukupnu ekonomiju BiH. Prateći ekspanziju banaka i vršeci redovan nadzor ovog segmenta, FBA je prema bankama, ovisno o ocjeni njihove adekvatnosti kapitala i rizičnog profila institucije, poduzimala različite korektivne i nadzorne mjere, kao što su: donošenje strategije za održavanje nivoa kapitala i plana koji će osigurati kvantitetu i kvalitetu (strukturu) kapitala u skladu s prirodom i složenosti bančinih sadašnjih i budućih poslovnih aktivnosti i preuzetom i potencijalnom riziku, zatim pojačan nadzor i intenzivnije praćenje banke, zahtjev za pribavljanje dodatnog kapitala u cilju jačanja kapitalne osnove, te otklanjanja nedozvoljenih koncentracija kreditnog rizika i u vezi s tim ograničavanje i smanjenje izloženosti kreditnom riziku vezano za određene vrste koncentracija, praćenje provođenja i realizacije usvojenih planova kapitala i to posebno pribavljanja dodatnog kapitala iz eksternih izvora, nadziranje poštivanja i postupanja po naloženim mjerama i sl.

2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvalitete njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava stavki bilance i izvanbilančnih stavki.

Ukupna aktiva s izvanbilančnim stavkama (aktiva)¹⁷ banaka u F BiH sa 31.3.2010. iznosila je 18,1 milijardu KM i veća je za 1% ili 96 milijuna KM u odnosu na kraj 2009. godine, a bruto aktiva¹⁸ u iznosu od 15,9 milijardi KM je imala rast od 1% ili 204 milijuna KM.

Izvanbilančne rizične stavke iznosile su 2,2 milijarde KM i manje su za 5% ili 108 milijuna KM.
-u 000 KM-

Tablica 17: Aktiva, izvanbilančne stavke i potencijalni kreditni gubici								
OPIS	IZNOS (u 000 KM)					INDEX		
	31.12.2008.	Strukt. %	31.12.2009.	Strukt. %	31.03.2010.	Strukt. %	4:2	6:4
1.	2	3	4	5	6	7	8	9
Kreditni	10.200.134	66,0	9.442.600	60,1	9.319.791	58,6	93	99
Kamate	59.564	0,4	61.797	0,4	65.573	0,4	104	106
Dospjela potraživanja	231.890	1,5	352.580	2,2	445.087	2,8	152	126
Potraživanja po plać. garancijama	2.353	0,0	1.620	0,0	3.024	0,0	69	187
Ostali plasmani	39.393	0,2	276.693	1,8	416.119	2,6	702	150
Ostala aktiva	4.937.976	31,9	5.578.188	35,5	5.667.855	35,6	113	102
UKUPNA AKTIVA	15.471.310	100,0	15.713.478	100,0	15.917.449	100,0	102	101
IZVANBILANCA	2.582.093		2.271.512		2.163.753		88	95
AKTIVA S IZVANBILANCOM	18.053.403		17.984.990		18.081.202		100	101
RIZIČNA AKTIVA S IZVANBILANCOM	13.304.610		12.579.883		12.670.457		95	101
Opći kreditni rizik i Potencijalni kreditni gubici	461.839		534.652		560.136		116	105
Već formirane opće i posebne rezerve za kreditne gubitke	461.687		534.681		560.020		116	105

Nerizične stavke iznose 5,4 milijarde KM ili 30% ukupne aktive s izvanbilancom i na istom su nivou u odnosu na kraj 2009. godine. S druge strane, rizična aktiva s izvanbilancom iznosi 12,7 milijardi KM i veća je za 1% ili 91 milijun KM.

¹⁷ Aktiva definirana članom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 3/03, 54/04, 68/05).

¹⁸ Izvor podataka: Izvještaj o klasifikaciji aktive bilance i izvanbilančnih stavki banaka.

Utjecaj i negativne posljedice globalne financijske i ekonomske krize su sve izraženije u poslovanju banaka, kao rezultat prenošenja i širenja krize s realnog na bankarski sektor, što se najviše odražava na ključnu djelatnost banaka, odnosno segment kreditiranja i kvalitetu aktive. Nakon značajnog pada kreditnih plasmana od 6% ili 638 milijuna KM u 2009. godini, u prvom kvartalu 2010. godine ostvaren je neznatan pad od 29 milijuna KM, što se može ocijeniti pozitivnim jer su banke povećale opseg novih plasmana, čime je zaustavljen negativni trend iz prethodne godine. Krediti su sa 31.03.2010. godine iznosili 9,8 milijardi KM s učešćem u aktivi od 63,4%, što je 0,9 postotnih poena manje u odnosu na kraj 2009. godine. Dosadašnja iskustva pokazuju da je prvi kvartal razdoblje kad nema značajnih kreditnih aktivnosti, međutim zbog produbljiivanja krize i pogoršanja ukupnog ekonomskog i gospodarskog stanja u BiH, i u narednim razdobljima se očekuje stagnacija ili neznatan rast kreditnog portfelja.

Najvažniji ograničavajući faktor rasta kredita je negativni utjecaj krize na ukupnu ekonomiju i gospodarstvo u BiH i pogoršanje stanja u realnom sektoru, zatim smanjenje potrošnje stanovništva, ali i restriktivnije i opreznije politike kreditiranja banaka. Izvjesno je da će i u narednom razdoblju doći do daljeg pada kvalitete kreditnog portfelja, porasta loših plasmana i posljedično kreditnih gubitaka, što će se negativno reflektirati na financijski rezultat banaka.

FBA je bila uključena u aktivnosti na potpisivanju Memoranduma o razumijevanju s bankama-majkama iz zemalja Europske unije čije banke - kćerke posluju na teritoriju BiH, tzv. „Bečkoj inicijativi“, čime se trebaju osigurati dodatna financijska sredstva za kreditiranje realnog sektora, jer svako pogoršanje ekonomije može se negativno odraziti na rejting banaka-kćerki, a samim tim i oslabiti rejting matičnih banaka.

Tri najveće banke u F BiH s iznosom kredita od 6,2 milijarde KM imaju učešće od 64% u ukupnim kreditima na nivou sistema.

S aspekta sektora kojima su banke plasirale kredite, kretanja u prva tri mjeseca mogu se ocijeniti pozitivnim zbog porasta plasmana privatnim poduzećima uz istovremeno smanjenje plasmana stanovništvu. Naime, u odnosu na kraj 2009. godine krediti dani privatnim poduzećima su veći za 1% ili 28 milijuna KM, iznose 4,7 milijardi KM ili 48,4% ukupnih kredita (na kraju 2009. godine 47,9%). Krediti dati stanovništvu smanjeni su za 1% ili 50 milijuna KM, iznose 4,7 milijardi KM, što je učešće od 48,3% (na kraju 2009. godine 48,6%). Prema dostavljenim podacima od banaka, sa stanjem 31. 3. 2010., s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni, već duže razdoblje nema promjene, odnosno najveće učešće od cca 72% imaju krediti odobreni za financiranje potrošnih dobara¹⁹, na stambene kredite se odnosi 25%, a sa preostalih 3% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda.

Tri najveće banke u sustavu plasirale su stanovništvu 66,3%, a privatnim poduzećima 62% ukupnih kredita danih ovim sektorima, što je za oba sektora na istom nivou kao krajem 2009. godine.

Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dani su u sljedećoj tablici.

¹⁹ Uključeno kartično poslovanje.

Tablica 18 : Sektorska struktura kredita								
SEKTORI	31.12.2008.		31.12.2009.		31.03.2010.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	76.964	0,7	74.609	0,8	73.848	0,7	97	99
Javna poduzeća	175.424	1,7	184.005	1,9	179.541	1,8	105	98
Privatna poduzeća i društ.	4.881.526	46,8	4.696.276	47,9	4.724.600	48,4	96	101
Bankarske institucije	5.805	0,1	6.755	0,1	5.838	0,1	116	86
Nebankarske finansijske instit.	105.352	1,0	51.255	0,5	47.875	0,5	49	93
Gradani	5.146.963	49,3	4.765.656	48,6	4.715.946	48,3	93	99
Ostalo	42.343	0,4	18.244	0,2	20.254	0,2	43	111
UKUPNO	10.434.377	100,0	9.796.800	100,0	9.767.902	100,0	94	100

Valutna struktura kredita se već duže razdoblje važnije ne mijenja: najveće učešće od 75% ili 7,3 milijarde KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom, krediti u domaćoj valuti 24% ili 2,3 milijarde KM, a najmanje učešće od samo 1% ili 128 milijuna KM imaju krediti u stranoj valuti.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihova kvaliteta predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja. Ocjena kvalitete aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka koji se priznaju kao troškovi rezervi za kreditne gubitke.

Kvaliteta aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije²⁰ i izvanbilančne stavke dani su u sljedećoj tablici:

Tablica 19 : Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR), potencijalni kreditni gubici (PKG) i izvanbilančne stavke (otpisana aktiva i suspendirana kamata)											
Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)									INDEKS	
	31.12.2008.			31.12.2009.			31.03.2010.			5/2	8/5
	Klasif. aktive	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktive	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktive	Učešće %	OKR PKG		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A	11.534.783	86,7	230.749	10.257.169	81,5	205.159	10.283.440	81,2	205.675	89	100
B	1.446.503	10,9	103.385	1.804.767	14,3	136.973	1.785.383	14,1	137.623	125	99
C	165.309	1,2	40.558	307.892	2,4	72.970	369.208	2,9	84.247	186	120
D	154.168	1,2	83.300	206.201	1,6	115.703	228.531	1,8	128.717	134	111
E	3.847	0,0	3.847	3.854	0,0	3.847	3.895	0,0	3.847	100	101
Rizična ak. (A-E)	13.304.610	100,0	461.839	12.579.883	100,0	534.652	12.670.457	100,0	560.136	95	101
Nerizična akt. ²¹	4.748.793			5.405.107			5.410.745			114	100
UKUPNO	18.053.403			17.984.990			18.081.202			100	100
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA											
Otpisana aktiva	429.419	89,0		505.632	89,4		530.170	89,6		118	105
Susp. kamata	54.479	11,0		57.957	10,6		61.781	10,4		110	107
UKUPNO	483.898	100,0		563.589	100,0		591.951	100,0		117	105

²⁰ U skladu sa članom 22. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banke su dužne da formiraju i kontinuirano održavaju rezerve za OKR i PKG u sljedećim postotcima po kategorijama : A 2%, B 5% do 15%, C 16% do 40%, D 41% do 60% i E 100%.

²¹ Stavke aktive na koje se, u skladu s članom 22. stav 7. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

Rizična aktiva sa izvanbilancom (A-E) iznosi 12,7 milijardi KM i sa 31.3.2010. veća je za 1% ili 91 milijun KM. Nerizične stavke iznose 5,4 milijarde KM i na istom su nivou u odnosu na kraj 2009. godine.

Ako se analizira kvaliteta rizične aktive, može se konstatirati da je u promatranom razdoblju nastavljen trend pada kvalitete aktive i njenog „kvarenja“, što je posljedica utjecaja ekonomske krize i porasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obveza. Klasificirana aktiva (B-E) je u prvom kvartalu 2010. godine imala rast od 3% ili 64 milijuna KM, najviše zbog rasta nekvalitetne aktive (C-E) za 16% ili 84 milijuna KM, s tim da je u istom razdoblju izvršen otpis aktive (isknjiženje u izvanbilančnu evidenciju) u iznosu od 35 milijuna KM. Klasificirana aktiva je sa 31.3.2010. iznosila 2,4 milijarde KM, a nekvalitetna 602 milijuna KM (31.12.2009. godine: 2,3 milijarde KM i 518 milijuna KM).

Kao rezultat navedenog, indikatori kvalitete aktive iskazani kao odnos, odnosno učešće pojedinih kategorija u rizičnoj aktivi su lošiji nego na kraju 2009. godine, što je zabrinjavajuće, naročito što se još veći negativni efekti očekuju u narednim kvartalima. Koeficijent odnosa klasificirane i rizične aktive je zbog većeg rasta klasificirane aktive (3%) od rizične (1%) pogoršan za 0,3 postotna poena u odnosu na kraj 2009. godine i iznosi 18,8%.

Ako se analizira odnos i trend samo nekvalitetne i rizične aktive, sa 31.3.2010. ovaj koeficijent je iznosio 4,7% što je još uvijek relativno nizak omjer, a u odnosu na kraj 2009. godine je veći za 0,6 postotnih poena. Međutim, ako se uzme u obzir da učešće B kategorije u rizičnoj aktivi iznosi 14,1%, te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiju kvalitetu i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva, odnosno još uvijek prisutna praksa nekih banaka da ne formiraju pravovremeno adekvatne rezerve za kreditne gubitke, što se potvrdilo u on site kontrolama i rezultiralo nedostajućim rezervama za kreditne gubitke, može se zaključiti da kvaliteta aktive i dalje ima trend pogoršanja. Zato je od ključnog značaja da banke što realnije procjenjuju kvalitetu plasmana i formiraju adekvatne rezerve za kreditne gubitke, posebno zbog činjenice da se pod utjecajem krize povećava kašnjenje u plaćanju dospjelih potraživanja, rastu troškovi rezervi, te se smanjuje i zarada banaka.

Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvalitete kredita danih za dva najznačajnija sektora: pravnim osobama i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima kod kredita danim pravnim licima.

Tablica 20 : Klasifikacija kredita danih stanovništvu i pravnim licima

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)												INDEKS 12/6
	31.12.2009.						31.03.2010.						
	Stanovni štvo	Učešće %	Pravna lica	Učešće %	UKUPNO		Stanovni štvo	Učešće %	Pravna lica	Učešće %	UKUPNO		
1	2	3	4	5	Iznos 6 (2+4)	Uč e % 7	8	9	10	11	Iznos 12 (8+10)	Učešće 13	14
A	4.311.231	90,46	3.421.255	68,00	7.732.486	78,93	4.198.792	89,03	3.445.371	68,20	7.644.163	78,26	99
B	260.509	5,47	1.298.642	25,81	1.559.151	15,91	301.278	6,40	1.231.976	24,39	1.533.254	15,70	98
C	108.969	2,29	193.570	3,85	302.539	3,09	119.455	2,53	244.322	4,84	363.777	3,72	120
D	84.947	1,78	117.677	2,34	202.624	2,07	96.391	2,04	130.272	2,57	226.663	2,32	112
E	0	0,00	0	0,00	0	0,00	30	0,00	15	0,00	45	0,00	100
UKUPNO	4.765.656	100,0	5.031.144	100,0	9.796.800	100,00	4.715.946	100,0	5.051.956	100,0	9.767.902	100,00	100
Klas. kred. B-E	454.425	9,53	1.609.889	32,00	2.064.314	21,07	517.154	10,97	1.606.585	31,80	2.123.739	21,74	103
Nekv. kred C-E	193.916	4,07	311.247	6,19	505.163	5,16	215.876	4,58	374.609	7,41	590.485	6,04	117
		48,64		51,36		100,00		48,28		51,72		100,00	
Učešće po sektorima u klasificiranim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		22,02		77,98		100,00		24,35		75,65		100,00	
Nekvalitetna C-E		38,39		61,61		100,00		36,56		63,44		100,00	
Kategorija B		16,71		83,29		100,00		19,65		80,35		100,00	

Sa 31.3.2010. od ukupnih kredita odobrenih pravnim osobama u iznosu od 5,05 milijardi KM, 1,6 milijardi KM ili 31,8% je klasificirano u kategorije B do E (na kraju 2009. godine 1,6 milijarde ili 32%), dok je od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 4,7 milijardi KM, u navedene kategorije klasificirano 517 milijuna KM ili 10,97% (na kraju 2009. godine 454 milijuna KM ili 9,53%).

Od kredita plasiranim pravnim osobama kao nekvalitetni krediti klasificirano je 375 milijuna KM ili 7,41 % od ukupnih kredita odobrenih ovom sektoru (sa 31.12.2009. iznosili su 311 milijun KM ili 6,19%). Za sektor stanovništva isti iznose 216 milijuna KM ili 4,58% (31.12.2009. 194 milijuna KM ili 4,07%), što je rezultat rasta nekvalitetnih kredita od 17% u promatranom razdoblju.

Promatrani indikatori kvalitete kredita odobrenih pravnim osobama i stanovništvu, kao i već navedeni indikatori kvalitete ukupne rizične aktive, imaju trend pogoršanja u prvom kvartalu 2010. godine, što je najviše rezultat rasta B kategorije kod stanovništva (15,6%) i C kategorije kod pravnih osoba (26,2%), te je rezultiralo porastom učešća B kategorije kod stanovništva sa 5,5% na 6,4%, i C kategorije kod pravnih osoba sa 3,8% na 4,8%, kao i na lošije ostale pokazatelje za ova dva sektora i ukupnog kreditnog portfelja. U cilju što realnije ocjene treba uzeti u obzir i iznos kredita koje su banke u promatranom periodu isknjižile u izvanbilancu, što se daje u narednoj tablici.

-000 KM-

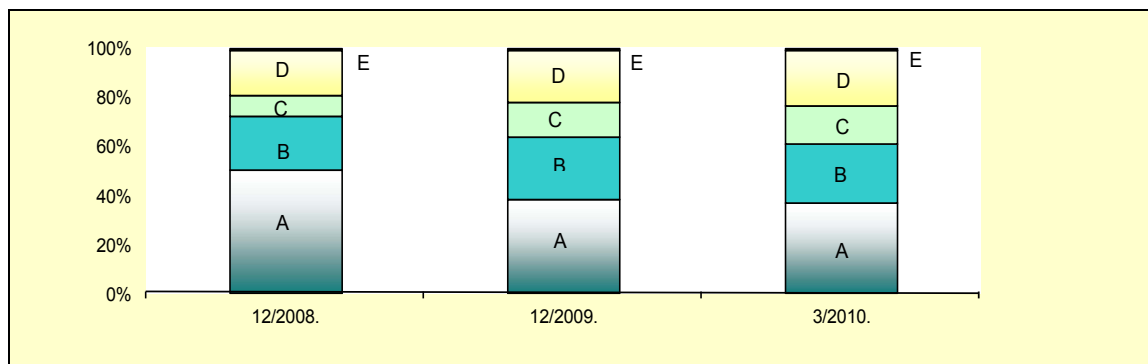
OPIS	STANOVNIŠTVO		PRAVNA LICA		UKUPNO	
	Otpisana aktiva	Suspendirana kamata	Otpisana aktiva	Suspendirana kamata	Otpisana aktiva	Suspendirana kamata
	1	2	3	4	5	6
Početno stanje 31.12.2009.	146.613	12.559	359.019	45.398	505.632	57.957
<i>Promjene u 2009.godini:</i>						
- novi otpis (u tekućoj godini)	19.717	2.344	15.275	4.624	34.992	6.968
- naplaćeno u tekućoj godini	4.484	1.426	3.494	899	7.978	2.325
- trajni otpis	162	145	2.314	674	2.476	819
Saldo 31.03.2010.godine	161.684	13.332	368.486	48.449	530.170	61.781

Saldo otpisane aktive 31.3.2010. (530 milijuna KM) i saldo suspendirane kamate (62 milijuna KM) povećani su za 5%, odnosno 7% u odnosu na 2009. godinu.

Nivo općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih u skladu sa kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na nivou bankarskog sektora dati su u sljedećoj tablici i grafikonu.

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS	
	31.12.2009.		31.12.2009.		31.03.2010.		4/2	6/4
	1	2	3	4	5	6	7	8
A	230.749	50,0	205.159	38,4	205.675	36,7	89	100
B	103.385	22,4	136.973	25,6	137.623	24,6	132	100
C	40.558	8,8	72.970	13,7	84.247	15,1	180	115
D	83.300	18,0	115.703	21,6	128.717	22,9	139	111
E	3.847	0,8	3.847	0,7	3.874	0,7	100	101
UKUPNO	461.839	100	534.652	100	560.136	100	116	105

Grafikon 16 : Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kred. gubitaka

Prema izvještajima, banke su formirale rezerve za kreditne gubitke u skladu s propisima i visinom procijenjenog kreditnog rizika.

Analizirajući nivo formiranih rezervi ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2009. godine, rezerve za opći kreditni rizik i potencijalne kreditne gubitke veće su za 5% i iznosile su 560 milijuna KM, a relativni odnos rezervi za kreditne gubitke i rizične aktive sa izvanbilansom povećao se sa 4,25% na 4,42% u odnosu na kraj 2009. godine. Sa 31.3.2010. banke su prosječno za B kategoriju imale izdvojene rezerve po stopi od 7,7%, za C kategoriju 22,8%, D kategoriju 56,3% i E 100%.

Analiza kvalitete aktive, odnosno kreditnog portfelja pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su banke formirale po nalogu FBA, ali time se problem suštinski ne rješava.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjena slaba kvaliteta aktive, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvalitete aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njenog daljeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na temelju izvještaja i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovog segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utiče i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravovremeno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

Transakcije s povezanim osobama

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s osobama povezanim s bankom.

FBA je, u skladu sa Bazelskim standardima, uspostavila određena opreznosna načela i zahtjeve vezane za transakcije s osobama povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s osobama povezanim s bankom, u kojoj su propisani uvjeti i način poslovanja banaka s povezanim osobama. Na temelju te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je donijeti posebne politike banke za poslovanje s povezanim osobama i pratiti njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvještaja koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih osoba, i to kredite i potencijalne i preuzete izvanbilančne obveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih osoba. Set propisanih izvještaja uključuje podatke o kreditima danim sljedećim kategorijama povezanih osoba:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke i
- supsidijarnim osobama i drugim poduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Tablica 23: Transakcije s povezanim osobama					
Opis	D A T I K R E D I T I ²²			I N D E K S	
	31.12.2008.	31.12.2009.	31.03.2010.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima sa više od 5% glasačkih prava, subs. i drugim povezanim pred.	26.823	29.191	20.159	109	69
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	304	470	467	155	99
Upravi banke	2.315	2.193	2.209	95	101
UKUPNO	29.442	31.854	22.727	108	71
Potencijalne i preuzete izvanbil. obveze	10.304	5.137	2.825	50	55

U prvom kvartalu 2010. godine kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su smanjene za 29%, a potencijalne obveze za 45%, što je pozitivan trend. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se radi o malom iznosu kreditno-garancijskih poslova s povezanim osobama i da je nivo rizika nizak. FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim osobama, naročito ocjeni sustava identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim osobama. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja danih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom.

2.2. Profitabilnost

Prema podacima iz bilance uspjeha, banke u Federaciji BiH u prvom kvartalu 2010. godine ostvarile su negativan finansijski rezultat-gubitak u iznosu od 5,9 milijuna KM, dok je u istom razdoblju 2009. godine na razini bankovnog sustava ostvarena dobit u iznosu od 14,6 milijuna KM. Osnovni razlog ostvarenja negativnog finansijskog rezultata je istovremeno i ostvarenje gubitka kod banaka koje su bile nositelji profitabilnosti, kao i smanjenje dobiti kod banaka koje su pozitivno poslovale, te povećanje gubitaka kod banaka koje negativno posluju. Najveći utjecaj na pogoršanje profitabilnosti gotovo svih banaka imao je porast troškova rezervi za kreditne gubitke, kao rezultat znatnog pada u kvaliteti povrata kredita, odnosno povećanje perioda kašnjenja u otplati kredita, te pad kamatnih prihoda i sličnih prihoda kod većine banaka.

Positivan finansijski rezultat od 12,5 milijuna KM ostvarilo je devet banaka što je za 42% ili 8,9 milijuna KM manje nego u istom razdoblju 2009. godine. Istovremeno, gubitak u poslovanju u iznosu od 18,5 milijuna KM iskazan je kod 11 banaka i isti je više od dva puta veći ili 11,7 milijuna KM u odnosu na usporedno razdoblje 2009. godine.

²² Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponirana sredstva i plasmani dioničarima (finansijskim institucijama) sa više od 5% glasačkih prava.

Na visoke oscilacije u iskazanom finansijskom rezultatu u usporednim razdobljima posljednje tri godine najznačajniji utjecaj su imala dešavanja na burzi vezana za promjene cijena u trgovini vrijednosnim papirima i to visoki prihodi u 2007. godini, odnosno rashodi u 2008. godini, dok je u 2009. godini njihov utjecaj minimalan, gotovo beznačajan.

Detaljniji podaci dani su u sljedećoj tablici.

-000 KM-

Tablica 24 : Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak						
Datum/Opis	Na nivou sistema		Državne banke		Privatne banke	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
31.03.2008.						
Gubitak	-18.419	5	-99	1	-18.320	4
Dobit	22.613	16	1.741	2	20.872	14
Ukupno	4.194	21	1.642	3	2.552	18
31.03.2009.						
Gubitak	-6.796	7	-240	1	-6.556	6
Dobit	21.414	13	82	1	21.332	12
Ukupno	14.618	20	-158	2	14.776	18
31.03.2010.						
Gubitak	-18.485	11	-199	1	-18.286	10
Dobit	12.522	9	168	1	12.354	8
Ukupno	-5.963	20	-31	2	-5.932	18

Kao i u ostalim segmentima i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (12,5 milijuna KM) 85% ili 10,7 milijuna KM ostvarile su tri banke u sustavu, čiji je udjel aktive u bankarskom sektoru 35,4%, dok se u ukupnom gubitku u iznosu od 18,5 milijuna KM samo na dvije banke u stranom vlasništvu, s učešćem aktive od 41,9%, odnosi 10,6 milijuna KM ili 57,3%. Analitički podaci za prvi kvartal 2010. godine pokazuju da ukupno osam banaka ima znatno lošiji finansijski rezultat (za 28,4 milijuna KM), a 12 banaka ima nešto bolji rezultat (efekt je samo 8,5 milijuna KM), a najveći negativan utjecaj na visinu ukupnog rezultata sustava imaju navedene dvije banke s gubitkom od 10,6 milijuna KM, a u prvom kvartalu prethodne godine imale su dobit od 13,8 milijuna KM.

Finansijski rezultat državnih banaka nema značajniji utjecaj na ukupnu profitabilnost bankarskog sektora.

Na temelju analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvalitete profitabilnosti (visina ostvarenog finansijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu poslovanja) ukupna profitabilnost sustava je drastično pogoršana u odnosu na prethodne godine. Naime, nakon 2001. godine (kada je na razini sustava iskazan gubitak 33 milijuna), kada je započeo trend uspješnog poslovanja, koji je krajem 2008. godine, zbog širenja globalne i finansijske krize zaustavljen, da bi u prvom kvartalu 2010. godine ponovo na razini bankovnog sustava bio iskazan gubitak, što je posljedica činjenice da je generalno u sustavu, a posebno kod velikih banaka koje su bile nositelji profitabilnosti, došlo do smanjenja kamatnog i neto kamatnog prihoda, te visokog rasta troškova rezervi za kreditne gubitke.

Na razini sustava ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 195,8 milijuna KM i isti je za 1% ili 2,2 milijuna KM veći u odnosu na usporedni period prethodne godine. Ukupni nekamatni rashodi iznose 201,8 milijun KM, sa stopom rasta od 13% ili 22,7 milijuna KM, što se negativno odrazilo na ukupan finansijski rezultat sektora.

Pad kreditnih aktivnosti u 2009. godini negativno se odrazio na nivo kamatnih prihoda. Naime, ukupni prihodi od kamata iznose 212,9 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine manji su za 11% ili 25,4 milijuna KM, a njihovo učešće u ukupnom prihodu smanjeno je

sa 123,1% na 108,7%. U strukturi kamatnih prihoda najveće učešće imaju prihodi od kamata po kreditima, koji iznose 194,6 milijuna KM ili 99,4% ukupnog prihoda, i smanjili su se za 11% ili 23,3 milijuna KM. Značajan pad od 66% ili 6,8 milijuna KM imali su prihodi po kamatonosnim računima kod depozitnih institucija, a njihovo učešće je smanjeno sa 5,3% na 1,8%. Suprotan trend i kretanje zabilježen je kod vrijednosnih papira koji se drže do dospeljeća, koji iznose 1,3 milijuna KM, i koji su u odnosu na isto razdoblje prošle godine veći za 5,5 puta ili jedan milijun KM, što je u uvjetima pada kreditnih aktivnosti posljedica plasiranja viška likvidnih sredstva u vrijednosne papire, kako bi se ostvario bolji povrat na investirana sredstva, te efekt na profitabilnost.

S druge strane, pozitivna kretanja zabilježena su u kamatnim rashodima. U odnosu na stopu pada kamatnih prihoda (11%), kamatni rashodi sa stopom pada od 21% imali su brži pad, ali je to u apsolutnom iznosu nešto manje (23 milijuna KM). Kamatni rashodi iznose 86,9 milijuna KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 56,8% na 44,4%. U strukturi kamatnih rashoda treba istaknuti značajan pad od 51% ili 11,7 milijuna KM kamatnih rashoda po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama, sa smanjenim učešćem od 11,8% na 5,7%, kao rezultat smanjenja dugoročnih kreditnih zaduživanja banaka, najvećim dijelom kod stranih finansijskih institucija (banke „majke“ ili povezane banke iz grupacija i na finansijskim tržištima kod drugih kreditora) od 20%. Kamatni rashodi po depozitima s padom od 11% ili 8,6 milijuna KM iznose od 71,9 milijuna KM sa smanjenim učešćem u ukupnom prihodu sa 41,5% na 36,7%.

Neto kamatni prihod iznosi 126 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prošle godine niži je za 2% ili 2,3 milijuna KM, sa smanjenim učešćem u ukupnom prihodu sa 66,3% na 64,3%.

Operativni prihodi iznose 69,8 milijuna KM i u odnosu na usporedno razdoblje bilježe porast od 7% ili 4,5 milijuna KM i povećanje u strukturi ukupnog prihoda sa 33,7% na 35,6%.

Ukupni nekamatni rashodi iznose 201,8 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine veći su za 13% ili 22,7 milijun KM, najviše po osnovi rasta troškova rezervi za kreditne gubitke, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda poraslo je sa 92,4% na 103,0%.

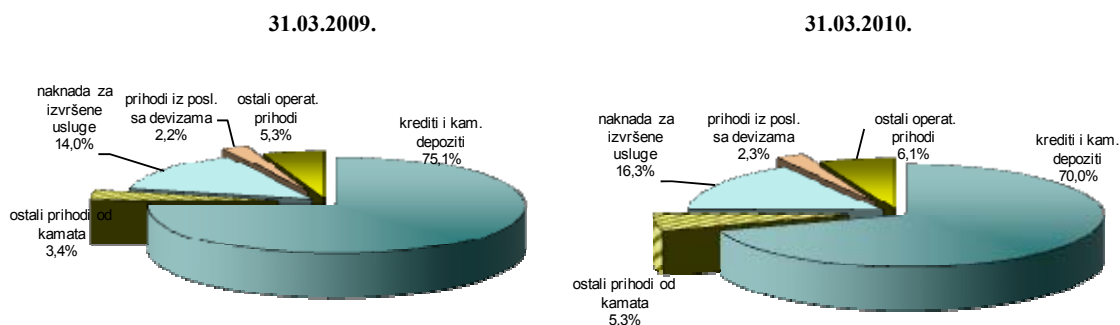
U okviru nekamatnih rashoda nominalno i relativno značajan rast od 77% ili 28,2 milijuna KM imali su troškovi rezervi za kreditne gubitke koji iznose 65 milijuna KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda povećano je sa 19,0% na 33,2%. Suprotan trend i kretanje imali su troškovi plaća i doprinosa sa stopom pada od 5% i iznose 60,6 milijuna KM (prosječan broj zaposlenih je u prvom kvartalu 2010. godine manji za 5% u odnosu na prvi kvartal 2009. godine) i troškovi fiksne aktive koji sa stopom pada od 2% iznose 37,1 milijuna KM.

Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tablicama i grafikonima.

- u 000 KM-

Tablica 25 : Struktura ukupnih prihoda									
Struktura ukupnih prihoda	31.03.2008.		31.03.2009.		31.03.2010.		INDEKS		
	Iznos	%	%	%	Iznos	%	4/2	6/4	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
I Prihodi od kamata i slični prihodi									
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	24.001	8,6	10.337	3,4	3.523	1,2	43	34	
Kreditni i poslovi leasinga	178.034	63,5	217.913	71,7	194.653	68,8	122	89	
Ostali prihodi od kamata	10.814	3,8	10.140	3,4	14.775	5,3	94	145	
UKUPNO	212.849	75,9	238.390	78,5	212.951	75,3	112	89	
II Operativni prihodi									
Naknade za izvršene usluge	40.857	14,6	42.552	14,0	45.983	16,3	104	108	
Prihodi iz posl. sa devizama	7.022	2,5	6.690	2,2	6.445	2,3	95	96	
Ostali operativni prihodi	19.634	7,0	16.088	5,3	17.383	6,1	82	108	
UKUPNO	67.513	24,1	65.330	21,5	69.811	24,7	97	107	
UKUPNI PRIHODI (I + II)	280.362	100,0	303.720	100,0	282.762	100,0	108	93	

Grafikon 17 : Struktura ukupnih prihoda

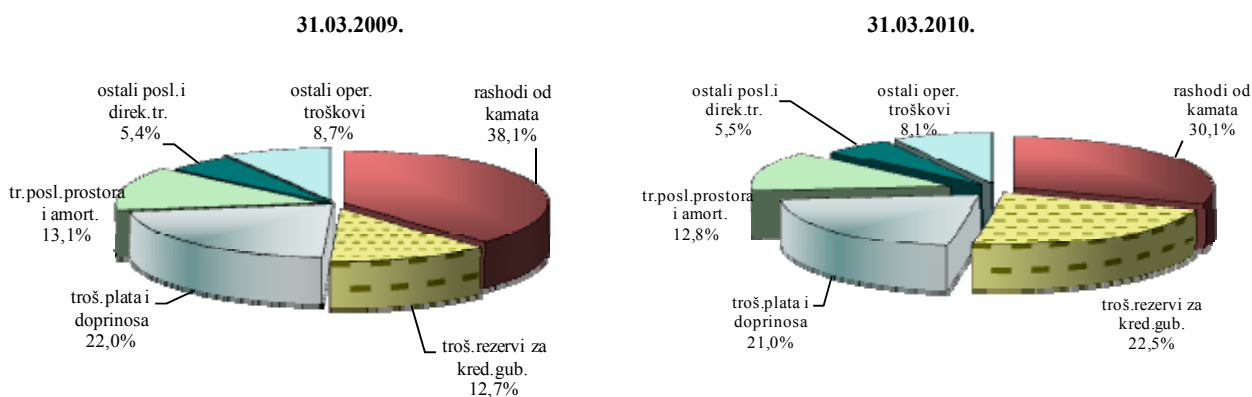

- u 000 KM-

Tablica 26 : Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	31.03.2008.		31.03.2009.		31.03.2010.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	63.612	23,0	80.525	27,9	71.926	24,9	127	89
Obaveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	25.095	9,1	22.866	7,9	11.177	3,9	91	49
Ostali rashodi od kamata	5.267	1,9	6.649	2,3	3.811	1,3	126	57
UKUPNO	93.974	34,0	110.040	38,1	86.914	30,1	117	79
II Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi rezervi za opći kred. rizik i potencijalne kreditne gubitke	42.965	15,6	36.787	12,7	64.984	22,5	86	177
Troškovi plaća i doprinosa	55.236	20,0	63.626	22,0	60.652	21,0	115	95
Troškovi posl. prostora i amortizacija	31.681	11,5	37.821	13,1	37.109	12,8	119	98
Ostali poslovni i direktni troškovi	12.412	4,5	15.726	5,4	15.757	5,5	127	100
Ostali operativni troškovi	39.900	14,4	25.102	8,7	23.309	8,1	63	93
UKUPNO	182.194	66,0	179.062	61,9	201.811	69,9	98	113
UKUPNI RASHODI (I + II)	276.168	100,0	289.102	100,0	288.725	100,0	105	99

Grafikon 18 : Struktura ukupnih rashoda

U sljedećim tablicama dami su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka:

- u %-

Tablica 27: Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po periodima

<i>KOEFICIJENTI</i>	31.03.2008.	31.03.2009.	31.03.2010.
Dobit na prosječnu aktivnu	0,03	0,10	-0,04
Dobit na prosječni ukupni kapital	0,29	0,89	-0,36
Dobit na prosječni dionički kapital	0,42	1,30	-0,51
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	0,89	0,85	0,83
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	0,51	0,43	0,46
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	1,40	1,29	1,29
Poslovni i direktni rashodi ²³ /prosječna aktiva	0,42	0,35	0,53
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	0,95	0,84	0,79
Ukupni neamatni rashodi/ prosječna aktiva	1,37	1,19	1,32

-u %-

Tablica 28 : Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti na dan 31.3.2010.

<i>KOEFICIJENTI</i>	31.03. 2010.		
	DRŽAVNE BANKE	PRIVATNE BANKE	PROSJEK U FBiH
Dobit na prosječnu aktivnu	-0,02	-0,04	-0,04
Dobit na prosječni ukupni kapital	-0,07	-0,36	-0,36
Dobit na prosječni dionički kapital	-0,09	-0,52	-0,51
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	0,46	0,83	0,83
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	1,38	0,45	0,46
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	1,84	1,28	1,29
Poslovni i direktni rashodi/prosječna aktiva	0,28	0,53	0,53
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	1,57	0,79	0,79
Ukupni neamatni rashodi/ prosječna aktiva	1,85	1,32	1,32

Iskazani gubitak na razini bankovnog sustava za prvi kvartal 2010. rezultirao je negativnim ključnim pokazateljima profitabilnosti: ROAA (zarada na prosječnu aktivnu) koji iznosi - 0,04% i ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) koji iznosi -0,36%. Ipak produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (1,29%), je na istoj razini kao i u istom razdoblju prethodne godine (1,29%). Treba istaknuti i visok rast poslovnih i direktnih rashoda po prosječnoj aktivni (sa 0,35% na 0,53%), što je posljedica visokog rasta troškova rezervi za kreditne gubitke. Banke nastoje amortizirati pad prihoda i rast troškova smanjivanjem operativnih rashoda, tako da je ovaj koeficijent smanjen sa 0,84% na 0,79%.

Svi ključni financijski pokazatelji profitabilnosti analizirani prema kriteriju vlasništva u bankama, pokazuju da privatne banke posluju rentabilnije, produktivnije i efikasnije, što im osigurava konkurentnu prednost u odnosu na državne banke i ukazuje na nužnost završetka privatizacije preostalih državnih banaka.

U pogoršanim uvjetima poslovanja banaka i zbog negativnih efekata koji ima ekonomska i financijska kriza na bankarski sektor u FBiH, profitabilnost banaka će i u narednom razdoblju najviše biti pod utjecajem pogoršanja kvalitete aktive, odnosno stalnog rasta kreditnih gubitaka i kreditnog rizika, te će ovisiti o efikasnom upravljanju i kontroli operativnih prihoda i troškova. Banke će morati povećati nivo kreditnih aktivnosti, ne samo da bi osigurale rast kamatnih prihoda, nego i zbog njihove društvene osnovne funkcije alociranja prikupljenih financijskih sredstava u gospodarske tokove i ekonomiju, uvažavajući pri tome standarde opreznosti

²³ U rashode su uključeni troškovi rezervi za potencijalne kreditne gubitke.

poslovanja i dobre prakse upravljanja rizicima, primarno kreditnim rizikom. Također, dobit banaka, odnosno financijski rezultat bit će u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora financiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvaliteta menadžmenta i poslovna politika koju vodi jer se time direktno utječe na njene performanse.

2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 1.7.2007. propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope²⁴ za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacijske dijelove bez obzira na kojem teritoriju posluju, kao i na organizacijske dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao postotak na godišnjoj razini.

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjoj razini, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontirana novčana primanja izjednačavaju s diskontiranim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

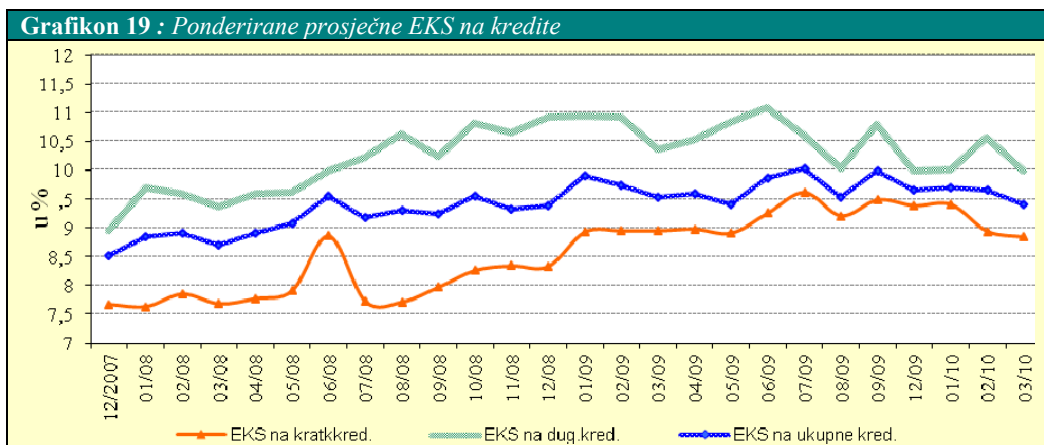
Banke su obvezne mjesečno izvještavati FBA o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom²⁵.

U sljedećoj tablici daje se pregled ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na razini bankovnog sustava i za dva najznačajnija sektora (gospodarstvo i stanovništvo) za prosinac 2008., ožujak, lipanj i prosinac 2009. e, te ožujak 2010. godine.

Tablica 29 : Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite												
O P I S	31.12.2008.		31.03.2009.		30.6.2009.		30.09.2010.		31.12.2009.		31.03.2010.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	7,82	8,33	8,37	8,95	8,41	9,26	8,77	4,49	8,55	9,39	8,28	8,84
1.1. Privredi	7,74	8,19	8,31	8,80	8,40	9,10	8,71	9,16	8,51	9,27	8,22	8,63
1.2. Stanovništvu	10,25	13,04	9,43	12,28	10,03	13,94	9,81	13,31	9,51	12,9	9,29	12,28
2. ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	9,95	10,92	9,37	10,37	9,92	11,09	9,7	10,80	9,16	10,00	9,02	9,99
2.1. Privredi	8,33	8,92	8,02	8,96	8,70	9,62	8,77	9,64	8,46	9,15	8,28	9,04
2.2. Stanovništvu	11,16	12,54	11,03	12,10	10,82	12,20	10,57	11,87	10,21	11,32	9,65	10,80
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	8,69	9,39	8,78	9,53	8,91	9,86	9,12	9,98	8,82	9,66	8,64	9,40
3.1. Privredi	7,88	8,37	8,23	8,85	8,45	9,19	8,73	9,27	8,50	9,23	8,24	8,76

²⁴ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine F BiH", br. 27/07).

²⁵ Uputstvo za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputstvo za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope.

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderirane EKS, a razlika u odnosu na ponderiranu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

Ponderirana EKS na kredite u prvom kvartalu 2010. godine ima blagi trend pada. U odnosu na nivo od 9,66% iz prosinca 2009., nakon neznatnog povećanja od 0,04 postotna poena u siječnju 2010., u veljači ponovno pada na nivo iz prosinca, da bi u ožujku, nakon smanjenja od 0,26 postotnih poena, EKS iznosila 9,4%.

Tijekom prvog kvartala 2010. veće oscilacije bilježe ponderirane kamatne stope na dugoročne kredite, i to unutar 0,59 postotnih poena, nego na kratkoročne koje su se kretale unutar 0,55 postotnih poena.

Ponderirana EKS na kratkoročne kredite u ožujku 2010. iznosila je 8,84% i što je za 0,55 postotnih poena manje u odnosu na prosinac 2009.

Ponderirana EKS na dugoročne kredite je u ožujku 2010. iznosila 9,99%, što je u odnosu na prosinac 2009. manje za neznatnih 0,02 postotna poena.

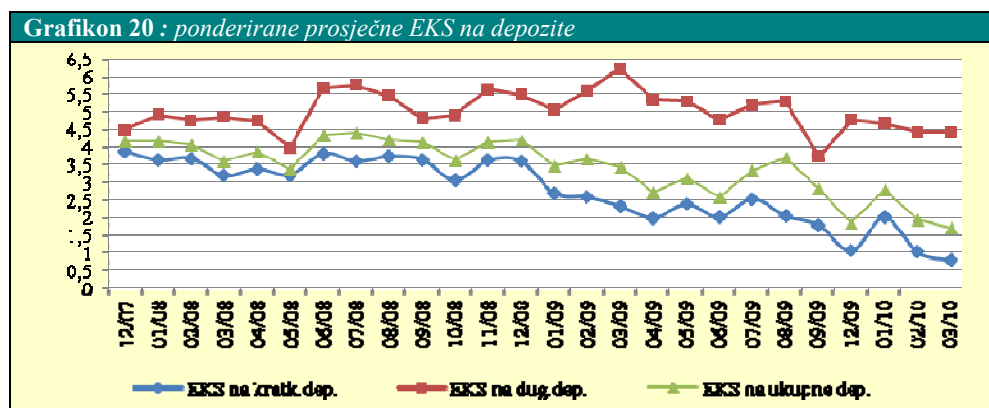
Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: gospodarstvu i stanovništvu²⁶, u promatranom razdoblju 2010. imale su trend pada. Ponderirana EKS na kredite odobrene gospodarstvu, iako još uvijek znatno niža od EKS na kredite stanovništvu, smanjena je sa 9,23% iz prosinca 2009. na nivo od 8,76% u ožujku 2010. Kod dugoročnih kredita pad je iznosio 0,11 postotnih poena (sa 9,15% na 9,04%), dok su EKS na kratkoročne kredite imale znatno veći pad od 0,64 postotna poena (sa 9,27% na 8,63%).

Ukupna EKS na kredite plasirane stanovništvu u prva dva mjeseca 2010. imala je trend rasta, i na kratkoročne i dugoročne, unutar 0,26 postotnih poena, dok je u ožujku ista smanjena za 0,99 postotnih poena te iznosi 10,89% (2009.: 11,42%). EKS na dugoročne kredite plasirane istom sektoru je sa nivoa u prosincu 2009. godine od 11,32% u ožujku 2010. smanjena na 10,80%. EKS na kratkoročne kredite u ožujku 2010. iznosila je 12,28% što je za 0,63 postotna poena manje u odnosu na prosinac 2009. godine.

²⁶ Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva.

Ponderirane NKS i EKS po oročenim depozitima, izračunatim na temelju mjesečnih izvještaja, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tablici.

Tablica 30 : Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite												
O P I S	31.12.2007.		30.06.2008.		31.12.2008.		30.06.2009.		31.12.2009.		31.03.2010.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	3,87	3,88	3,82	3,82	3,59	3,59	1,99	2,01	1,06	1,06	0,79	0,79
1.1. do tri mjeseca	3,85	3,85	3,94	3,94	3,48	3,49	1,74	1,74	0,72	0,72	0,45	0,45
1.2. do jedne godine	3,92	3,92	3,6	3,6	4,13	4,14	3,8	3,95	2,90	2,91	2,33	2,34
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	4,48	4,48	5,67	5,67	5,48	5,49	4,72	4,78	4,75	4,77	4,43	4,42
2.1. do tri godine	4,65	4,66	5,49	5,49	5,41	5,42	4,58	4,66	4,72	4,74	4,30	4,29
2.2. preko tri godine	4,32	4,33	6,46	6,47	6,34	6,33	6,14	6,11	5,12	5,13	5,18	5,19
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	4,18	4,19	4,33	4,33	4,2	4,2	2,57	2,6	1,82	1,83	1,71	1,71

Za razliku od kredita, kod kojih utjecaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uvjetom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

U odnosu na prosinac 2009. godine ponderirana EKS na ukupne oročene depozite u ožujku 2010. smanjena je za 0,12 postotnih poena (sa 1,83% na 1,71%). Ponderirana EKS na kratkoročne depozite imala je značajan rast od 0,95 postotnih poena u siječnju 2010. godine kada je iznosila 2,01 postotna poena (2009.: 1,06%), da bi se već u sljedećem mjesecu smanjila na 1,02%, a u ožujku na 0,79 %. Ponderirana EKS na dugoročne depozite bilježi blagi pad od 0,35 postotnih poena u odnosu na prosinac 2009. i u ožujku 2010. iznosila je 4,42%.

Ponderirana EKS na dugoročne depozite oročene do tri godine je smanjena u odnosu na nivo u prosinca za 0,45 postotnih poena i u ožujku je iznosila 4,29%. Suprotan smjer, tj. rast od 0,6 postotnih poena imala je EKS na depozite oročene preko tri godine, tako da je u ožujku iznosila 5,19%.

Kod kamata na kratkoročne depozite najveće smanjenje proizlazi iz pada EKS na depozite oročene do jedne godine (sa 2,91% na 2,34%), sa najvećim padom kod depozita gospodarstva od 1,35 postotnih poena (sa 3,96% na 2,61%).

Banke su u ožujku 2010. godine plaćale gospodarstvu dosta manje EKS na oročene depozite (0,59%) nego stanovništvu (3,49%), što je u direktnoj vezi sa strukturom oročenih depozita. Naime, depoziti gospodarstva se najviše oročavaju kratkoročno i to do tri mjeseca (manji dio do jedne godine), a ovi depoziti nose znatno niže kamatne stope. S druge strane, u strukturi depozita koji se oročavaju preko jedne godine (najveći iznos oročenja je do tri godine) dominantni su depoziti stanovništva. EKS na oročene depozite gospodarstva i stanovništva su u ožujku 2010. godine manje u odnosu na prosinac 2009. godine kada su iznosile 1,10% i 3,75%. Značajno je smanjenje EKS na depozite privrede oročene do tri godine, gdje je kamatna stopa sa 5,47% iz prosinca 2009. smanjena na 3,99% u ožujku 2010. godine.

Ponderirane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate su na temelju mjesečnih izvještaja, daju se u sljedećoj tablici:

Tablica 31 : Ponderirane prosječne NKS i EKS kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju												
O P I S	31.12.2007.		30.06.2008.		31.12.2008.		30.06.2009.		31.12.2009.		31.03.2010.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,89	9,01	8,59	8,58	8,62	8,81	8,56	9,00	8,96	8,96	8,83	8,84
3. Ponderirane kam. stope na depozite po viđenju	0,37	0,37	0,41	0,41	0,40	0,40	0,40	0,40	0,41	0,41	0,25	0,25

Na ove stavke aktive i pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi. Ponderirana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u ožujku 2010. iznosila je 8,84% (povećanje za 0,12 postotnih poena u odnosu na prosinac 2009. godine), a na depozite po viđenju 0,25% , što je manje za 0,16 postotnih poena u odnosu na prosinac 2009.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz kreditni rizik, jedno od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na financijskom tržištu. Također, to je jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankovni sustav u svakoj zemlji, te njegove stabilnosti i sigurnosti.

Do izbijanja globalne financijske i ekonomske krize, u normalnim uvjetima poslovanja banaka i stabilnom okruženju rizik likvidnosti imao je sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sistemi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i kontrole ovog rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njegovog unapređenja i poboljšanja. Međutim, treba istaknuti kako je međuovisnost svih rizika kojima banka jeste ili može biti izložena u svom poslovanju veoma visoka.

Kada je došlo do poremećaja na financijskim tržištima zbog utjecaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo porastao i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za neometano poslovanje banke, blagovremeno izvršavanje dospjelih obveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njene solventnosti i kapitalne osnove.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njenog negativnog utjecaja na financijski i ekonomski sustav u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da nijednog trenutka nije bila ugrožena likvidnost bankovnog sustava, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

U 2010. godini nastavljen je trend poboljšanja iz 2009. kada su zaustavljena negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008. godine, a osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani, tako da ostaje konstatacija da je likvidnost bankovnog sustava u Federaciji BiH i dalje dobra, sa zadovoljavajućim učešćem likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi i pokrivenošću kratkoročnih obveza likvidnim sredstvima. Međutim, zbog prisutne financijske krize u svijetu koja se negativno reflektira na bankovne sustave pojedinih europskih zemalja, a većina banaka u F BiH je u vlasništvu velikih europskih bankarskih grupa koje pružaju značajnu financijsku podršku našim bankama kroz depozitna i kreditna sredstva, ocjenjuje se da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom.

Također treba imati u vidu činjenicu da je utjecaj krize sve veći na realni sektor, negativne posljedice reflektiraju se na ukupno privredno i ekonomsko okruženje u kojem banke posluju u BiH, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obveza i rastom nenaplativih potraživanja, a to dovodi do smanjenja priliva likvidnih sredstava banaka.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna osigurati i održavati u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obveze na dan dospijeca.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospijeca instrumenata financijske aktive i obveza do 180 dana.

Rizik likvidnosti je u uskoj korelaciji s drugim rizicima i često se negativno efektira na uspješnost i profitabilnost banaka.

U strukturi izvora financiranja banaka u Federaciji BiH na dan 31.3.2010. i dalje najveće učešće od 73% imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinirane dugove²⁷) s učešćem od 12,8%, koji su s dužim razdobljima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, a značajno su doprinijeli poboljšanju ročne usklađenosti dospijeca stavki aktive i obveza.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija, iako je već duže razdoblje prisutan trend poboljšanja.

- u 000 KM-

Tablica 32 : Ročna struktura depozita								
DEPOZITI	31.12.2008.		31.12.2009.		31.03.2010.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Štednja i dep. po videnju	4.186.773	40,0	4.490.845	40,7	4.695.550	41,7	107	105
Do 3 mjeseca	460.100	4,4	322.763	2,9	180.090	1,6	70	56
Do 1 godine	979.516	9,4	833.089	7,5	976.815	8,7	85	117
1. Ukupno kratkoročni	5.626.389	53,8	5.646.697	51,1	5.852.455	52,0	100	104
Do 3 godine	3.018.766	28,9	3.292.619	29,8	3.261.189	29,0	109	99
Preko 3 godine	1.816.695	17,4	2.106.552	19,1	2.141.588	19,0	116	102
2. Ukupno dugoročni	4.835.461	46,2	5.399.171	48,9	5.402.777	48,0	112	100
UKUPNO (1 + 2)	10.461.850	100,0	11.045.868	100,0	11.255.232	100,0	106	102

²⁷ Subordinirani dugovi: uzeti krediti i obveze trajnog karaktera.

Analizirajući ročnu strukturu depozita prema dvije osnovne grupe, u odnosu na 2009. , evidentno je povećanje učešća kratkoročnih depozita za 0,9 postotnih poena i za isto smanjenje dugoročnih depozita, tako da je njihovo učešće sa 31.03.2010. godine iznosilo 52% i 48%.

Ukupni kratkoročni depoziti su u odnosu na 2009. godinu uvećani za 4% ili 206 milijuna KM, dok su dugoročni depoziti zadržani na približno istom nivou (porast za 3,6 milijuna KM).

Rast kratkoročnih depozita ostvaren je po osnovi povećanja depozita po viđenju za 5% ili 205 milijuna KM, dok su depoziti do tri mjeseca smanjeni za 44% ili 143 milijuna KM, uz istovremeno smanjenje učešća sa 2,9% na 1,6%, a depoziti do jedne godine povećani su za 17% ili 144 milijuna KM, zbog čega je i njihovo učešće u ukupnim depozitima povećano sa 7,5% na 8,7%. Depoziti po viđenju i dalje imaju najveće učešće od 41,7% u ukupnim depozitima, dok najmanje učešće (1,6%) imaju depoziti do tri mjeseca. U ukupnim depozitima po viđenju najveće učešće imaju depoziti građana (36,4%), koji su u odnosu na 2009. godinu povećani za 5,5% ili 88 milijuna KM.

Ukupni dugoročni depoziti su u 2010. godini imali minimalan rast od 3,6 milijuna KM i zadržani su na približno istom nivou. Treba istaknuti da je kod dugoročnih depozita dominantno učešće dva sektora, i to: stanovništva od 45,7% i bankarskih institucija 32,4%. U depozitima oročenim do tri godine najveće učešće, od 61,4%, imaju depoziti stanovništva (na kraju 2009. godine 58,2%), dok u razdoblju preko tri godine najveće učešće od 71% imaju depoziti bankarskih institucija (na kraju 2009. godine 72%).

U funkciji planiranja potrebnog nivoa likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfelja je determinirana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana s funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontroliraju i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

-u 000 KM-

Tablica33 : Ročna struktura kredita

KREDITI	31.12.2008.		31.12.2009.		31.03.2010.		INDEX	
	Iznos	Učešće	Iznos	Učešće	Iznos	Učešće	4/2	6/4
		%		%		%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dospjela potraživanja i plaćene izvanbil.obveze	234.178	2,2	354.200	3,6	448.111	4,6	152	127
Kratkoročni krediti	2.337.251	22,4	2.159.008	22,0	2140.420	21,9	92	99
Dugoročni krediti	7.862.948	75,4	7.283.592	74,4	7.179.371	73,5	93	99
UKUPNO KREDITI	10.434.377	100,0	9.796.800	100,0	9.767.902	100,0	94	100

U promatranom razdoblju 2010. godine dugoročni krediti su smanjeni za 1% ili 104 milijuna KM (kako se najveće učešće u strukturi dugoročnih kredita odnosi na kredite dane stanovništvu treba istaknuti da se samo na smanjenje u tom segmentu odnosi 75 milijuna KM), kratkoročni krediti također bilježe smanjenje od 1% ili 19 milijuna KM, dok su dospjela potraživanja povećana za 27% ili 94 milijuna KM, od čega se najveći iznos od 61 milijun KM odnosi na privatna poduzeća, zatim na stanovništvo 20 milijuna KM. U strukturi dospjelih potraživanja 70% su od privatnih poduzeća, 21% od stanovništva i 7% od ostalih sektora.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 90% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim poduzećima na dugoročne se odnosi 58%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveće učešće od 63,4% što je manje za 0,9 postotnih poena u odnosu na kraj 2009. godine, zbog blagog pada kredita od 0,3% ili 29 milijuna KM i porasta aktive od 176 milijuna KM ili 1%. Novčana sredstva su zadržana na približno istom nivou, a njihovo učešće, u odnosu na 31.12.2009. je smanjeno sa 31,4% na 31%.

Banke su u 2010. godini redovno ispunjavale obvezu održavanja propisane obvezne rezerve kod Centralne banke BiH. Stopa obvezne rezerve je od 11.10.2008., u cilju osiguranja dodatne likvidnosti banaka, smanjena na 14%. Također, s istim ciljem, odlukom CB BiH izmijenjena je osnovica za obračun obvezne rezerve, tako da pozajmljena sredstva od nerezidenata po osnovi ugovora zaključenih poslije 1.11.2008., ne ulaze u osnovicu za obračun. Od 1.1.2009. uvedena je diferencirana stopa obvezne rezerve s obzirom na ročnost izvora (10% na dugoročne i 14% na kratkoročne), a od 1.5.2009. stopa na dugoročne depozite i pozajmljena sredstva je smanjena na 7%. Obvezna rezerva kao značajni instrument monetarne politike, u BiH u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora i finansijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu zaustavljanja brzog rasta kredita ostvarenog u prethodnim godinama i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uvjetima utjecaja krize i pojačanog odljeva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 1.10.2008. u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, utječe također značajno na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

Za analizu likvidnosti koristi se više koeficijenata, a pregled najvažnijih je u sljedećoj tablici.

- u % -

Tablica 34 : Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2008.	31.12.2009.	31.03.2010.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ²⁸ / ukupna aktiva	28,3	31,9	31,7
Likvidna sredstva / kratkoročne financ. obveze	51,2	54,2	52,3
Kratkoročne financ. obveze/ ukupne financ. obveze	62,9	66,9	68,9
Kreditni / depoziti i uzeti krediti ²⁹	82,6	76,4	75,3
Kreditni / depoziti, uzeti krediti i subordinirani dugovi ³⁰	80,9	75,0	73,9

Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obvezu dekadnog prosjeka od 20% u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 10% prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

²⁸ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga finansijska sredstva s preostalim rokom dospjeća manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

²⁹ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

³⁰ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinirani dugovi, što je realniji pokazatelj.

- u 000 KM-

Tablica 35 : Pozicija likvidnosti- dekadni prosjek i dnevni minimum					
	31.12.2008.	31.12.2009.	31.03.2010.	INDEX	
	Iznos	Iznos	Iznos	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	3.687.406	3.789.107	3.674.882	103	97
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	3.310.173	3.341.965	3.276.341	101	98
3. Kratkoročni izvori sred. (osnovica za obračun)	5.821.848	5.431.143	5.694.136	93	105
4.Iznos obveze :					
4.1. dekadni prosjek 20% od iznosa red.br. 3	1.164.370	1.086.229	1.138.827	93	105
4.2. dnevni minimum 10% od iznosa red.br.3	582.185	543.114	569.414	93	105
5.Ispunjenje obveze : dekadni prosjek					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	2.523.036	2.702.878	2.536.055	107	94
6. Ispunjenje obveze : dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	2.727.988	2.798.851	2.706.927	103	97

Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospijeća stavki financijske aktive i obveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana³¹.

- u 000 KM -

Tablica 36 : Ročna usklađenost financijske aktive i obaveza do 180 dana					
Opis	31.12.2008.	31.12.2009.	31.03.2010.	INDEX	
	Iznos	Iznos	Iznos	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
I. 1-30 dana					
1. Iznos financijske aktive	5.126.920	5.719.878	5.899.720	112	103
2. iznos financijskih obveza	4.763.530	5.070.291	5.462.670	106	108
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	363.390	649.587	437.050	179	67
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	107,6%	112,8%	108,0%		
b) Propisani minimum %	85,0 %	85,0 %	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	22,6 %	27,8 %	23,0%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos financijske aktive	5.892.107	6.479.395	6.648.022	110	103
2. iznos financijskih obveza	5.441.072	5.745.023	6.349.792	106	111
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	451.035	734.372	298.230	163	41
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	108,3%	112,8 %	104,7%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	28,3%	32,8%	24,7%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos financijske aktive	6.999.103	7.469.752	7.642.091	107	102
2. iznos financijskih obveza	6.477.230	6.956.965	7.410.829	107	107
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	521.873	512.787	231.262	99	45
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	108,1 %	107,4%	103,1%		
b) Propisani minimum %	75,0 %	75,0 %	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	33,1%	32,4%	28,1%		

³¹ Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka („Službene novine F BiH“, br. 88/07) od 1.1.2008. propisani su novi postotci za ročnu usklađenost financijske aktive i obveza: najmanje 85 % izvora sredstava (ranije 100%) s rokom dospijeća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospijeća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava (ranije 100%) s rokom dospijeća do 90 dana u plasmane s rokom dospijeća do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava (ranije 95%) s rokom dospijeća do 180 dana u plasmane s rokom dospijeća do 180 dana.

Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 31.3.2010. pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost financijske aktive i obveza u odnosu na propisane limite.

Na temelju svih iznesenih pokazatelja može se zaključiti da su negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008. zaustavljena, da je trend poboljšanja iz 2009. nastavljen i u prvom kvartalu 2010., tako da se likvidnost bankovnog sustava u F BiH ocjenjuje na zadovoljavajućem nivou. Kako je ovaj segment poslovanja i nivo izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte širenja globalne financijske krize na BiH i utjecaj na bankarski sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane zbog usporenog priljeva depozita, a s druge strane slabiji priljev likvidnih sredstava zbog pada naplativosti kredita, treba istaknuti kako će u narednom razdoblju banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obveza na vrijeme, a na temelju kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uvjetima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvještaja i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i da li postupaju u skladu s usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilance i izvanbilance

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilančnim i izvanbilančnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih tečajeva i/ili neusklađenosti nivoa aktive, pasive i izvanbilančnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno s kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih načela kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja utjecaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka³² kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na temeljni kapital banke.³³

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i nivo izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvještavati FBA. Na temelju kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvještaja, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcionira kao valutni odbor i gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

³² "Službene novine F BiH", br. 3/03, 31/03, 64/03, 54/04.

³³ Člankom 8. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% temeljnog kapitala, a za ostale valute do 20%, i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

Prema stanju na dan 31.3.2010. na razini bankovnog sustava u valutnoj strukturi aktive banaka učešće stavki u stranim valutama iznosilo je 18,4% ili 2,8 milijardi KM (na kraju 2009. 17,1% ili 2,6 milijardi KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drukčija, jer je učešće obveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 56,7% ili 8,7 milijardi KM (na kraju 2009. godine 56,7% ili 8,6 milijardi KM).

U sljedećoj tablici daje se struktura i trend financijske aktive i obveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu³⁴ i ukupno.

-u milijunima KM-

Tablica37 : Devizna uskladenost financijske aktive i obveza (EURO i ukupno)										
Opis	31.12.2009.				31.03.2010.				INDEX	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Financijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	1.697	19,4	2.150	22,2	1.688	19,1	2.179	22,2	99	101
2. Krediti	90	1,0	124	1,3	94	1,1	128	1,3	104	103
3. Krediti s val. klauzulom	6.713	76,6	7.095	73,1	6.592	74,7	6.974	71,1	98	98
4. Ostalo	269	3,0	336	3,4	453	5,1	533	5,4	168	159
Ukupno (1+2+3+4)	8.769	100,0	9.705	100,0	8.827	100,0	9.814	100,0	101	101
<i>II. Financijske obveze</i>										
1. Depoziti	5.704	68,9	6.585	71,5	5.808	69,7	6.730	72,3	102	102
2. Uzeti krediti	1.689	20,4	1.727	18,7	1.624	19,5	1.661	17,8	96	96
3. Dep. i kred. s val. klauz.	577	6,9	577	6,3	564	6,8	564	6,1	98	98
4. ostalo	313	3,8	322	3,5	335	4,0	351	3,8	107	109
Ukupno (1+2+3+4)	8.283	100,0	9.211	100,0	8.331	100,0	9.306	100,0	101	101
<i>III. Izvanbilanca</i>										
1. Aktiva	50		57		90		90			
2. Pasiva	500		505		509		512			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	36		46		76		86			
%	2,3%		3,0%		4,9%		5,5%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	27,7%		27,0%		25,1%		24,5%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u financijskoj aktivnosti³⁵ dominantno je učešće EURO od 78,7%, što je približno učešću od 31.12.2009. (78,8%) uz blago povećanje nominalnog iznosa sa 2,1 milijardu KM na 2,2 milijarde KM. Učešće EURO u obavezama je neznatno smanjeno sa 89,3% na 88,9%, uz povećanje nominalnog iznosa sa 7,7 milijardi KM na 7,8 milijardi KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kredit) i obveza³⁶, koji je posebno značajan u aktivnosti (71,1% ili 7,0 milijardi KM) i nešto niži u odnosu na 31.12.2009. (73,1% ili 7,1 milijarda KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 28,9% ili 2,8 milijardi KM sa strukturom: stavke u EURO 22,8% ili 2,2 milijarde KM i ostale valute 6,1% ili 0,6 milijardi KM (na kraju 2009. godine krediti ugovoreni sa valutnom klauzulom u iznosu od 7,1 milijardu KM su imali učešće od 73,1%, a ostale stavke u EURO 21,2% ili 2,1 milijardu

³⁴ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

³⁵ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio financijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, fin. aktiva se iskazuje po neto načelu (umanjena za rezerve za kreditne gubitke).

³⁶ U cilju zaštite od promjena deviznog tečaja banke ugovaraju određene stavke aktive (kredit) i obaveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

KM). Od ukupnih neto kredita (9,8 milijardi KM) 71% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (94,5%).

Na drugoj strani, struktura financijskih obveza uvjetuje i determinira strukturu stavki financijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obvezama (9,3 milijarde KM) najveće učešće od 83,5% ili 7,8 milijardi KM imaju stavke u EURO (najviše depoziti), dok je učešće i iznos indeksiranih obveza minimalan i iznosi 6,1% ili 0,6 milijardi KM (na kraju 2009. godine učešće obaveza u EURO bilo je 83,7% ili 7,7 milijardi KM, a indeksiranih obveza 6,3% ili 0,6 milijardi KM).

Promatrano po bankama i ukupno na razini bankovnog sustava FBiH može se konstatirati kako se izloženost banaka i sistema FX riziku u prvom kvartalu 2010. godine kretala u okviru propisanih ograničenja.

Sa 31.03.2010. dugu deviznu poziciju imalo je 13 banaka, a kratku poziciju sedam banaka. Na razni sustava iskazana je duga devizna pozicija od 5,5% temeljnog kapitala banaka, što je za 24,5% manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO iznosila je 4,9% pri čemu su stavke financijske aktive bile veće od financijskih obveza (duga pozicija) i ista je za 25,1% manja od dozvoljene.

Iako u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su se pridržavati propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te dnevno upravljati ovim rizikom u skladu s usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

III ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Nakon što je konsolidacija, razvoj i stabilizacija bankarskog sektora Federacije BiH u razdoblju provođenja reformi dostigla zavidan nivo, naredne aktivnosti trebaju biti usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktualnim stresnim uvjetima, te njegov dalji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uvjetovani stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sustava, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduvjet za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi poticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor gospodarstva i stanovništva.

Agencija za bankarstvo FBiH u narednom razdoblju će:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za prevladavanje i ublažavanje negativnih efekata globalne financijske krize na bankarski sektor u F BiH;
- nastaviti s provođenjem aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnoj razini;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvještaja i na lica mjesta sa težištem na ciljanim kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da supervizija bude još efikasnija i u tom smislu:
 - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe natprosječan rast aktive,
 - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti u kojima je koncentriran veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,

- nastaviti sistematsko praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i unaprjeđivati suradnju s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
- održati kontinuitet kontrole platnog prometa,
- raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Europskoj uniji,
- uspostavljati i širiti suradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru FBiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,
- unapređivati suradnju s Udrugom banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja, organiziranje savjetovanja i pružanje stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unapređivati suradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplata potraživanja i potpuno se uključivati u gradnju i funkcioniranje jedinstvenog registra neurednih dužnika - pravnih i fizičkih osoba.
- kontinuirano operativno usavršavati informacijski sistem koji će omogućiti što ranije upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti stalnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
- ulagati napore za ubrzanje okončanja preostalih privremenih uprava i postupaka likvidacije na temelju zaključka Upravnog odbora, kao i ubrzati rješavanje neriješenih pitanja s Vladom FBiH u vezi Privremene uprave u Hercegovačkoj banci d.d. Mostar.

Također je potrebno i dalje snažnije angažiranje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji Programa mjera za ublažavanje posljedica globalne ekonomske krize i unapređenja poslovnog ambijenta, prihvaćenog od strane Ekonomsko socijalnog vijeća za teritorij F BiH u prosincu 2008., te sukladno dokumentu Vlade F BiH;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na razini države;
- opredjeljenju o statusu banaka u vlasništvu Federacije BiH;
- kreiranju i dogradnji regulative za financijski sektor koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje mikrokreditnih organizacija, poduzeća koja se bave leasingom, osiguravajućih društava, itd.;
- ubrzanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže približavao nivou ostvarenom u monetarnom i bankarskom sektoru;
- pripremama za kreiranje zakonske regulative za bankarski sektor i financijski sistem polazeći i od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva;
- uspostavljanju posebnih sudskih odjela za gospodarstvo;
- uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
- donošenju zakona o zaštiti povjerenica i potpune odgovornosti dužnika;
- donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najvažniji dio sistema, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrirati na:

- potpuno posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te obrani od utjecaja krize koja je u sadašnjim uvjetima najveća opasnost za banke i za realni sektor gospodarstva i stanovništva;

- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje nivoa solventnosti razmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima;
- jačanje sustava internih kontrola i funkcije interne revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obveza i uloge;
- redovno, ažurno i točno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

PRILOZI

PRILOG 1.....	Osnovni podaci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Bilanca stanja banaka po shemi FBA
PRILOG 3.....	Štednja stanovništva u bankama F BiH
PRILOG 4.....	Izveštaj o kretanju aktive bilance i izvanbilančnih rizičnih stavki
PRILOG 5.....	Bilanca prihoda i rashoda banaka
PRILOG 6.....	Izveštaj o stanju i adekvatnosti kapitala
PRILOG 7.....	Podaci o zaposlenim u bankama F BiH

PRILOG 1

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 31.3.2010.

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Direktor
1	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
2	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/663-500, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
3	FIMA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Kolodvorska br. 5.	033/720-070, fax:720-100	EDIN MUFTIĆ
4	HERCEGOVAČKA BANKA dd - MOSTAR	Mostar	Nadbiskupa Čule bb	036/332-901, fax:332-903	Privr.upravitelj - Nikola Fabijanić - 16.04.2007.
5	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	036/444-444, fax:444-235	MICHAEL VOGT
6	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	SUVAD IBRANOVIĆ
7	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
8	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Ibrahima Mržljaka 3	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
9	NLB TUZLANSKA BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34	035/259-259, fax:250-596	ALMIR ŠAHINPAŠIĆ
10	POŠTANSKA BANKA BiH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Put zivota 2.	033/564-000, fax: 564-050	ADNAN ZUKIĆ
11	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	AZRA ČOLIĆ
12	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Emerika Bluma 8.	033/250-950, fax:250-971	FRIEDER WOEHRMANN
13	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	MICHAEL MÜLLER
14	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1	033/277-900, fax: 668-952	RAMIZ DŽAFEROVIĆ
15	SPARKASSE BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trampina 12/VI	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
16	TURKISH ZIRAAT BANK BOSNIA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dženetića Čikma br. 2.	033/252-230, fax: 252-245	KENAN BOZKURT
17	UNA BANKA dd - BIHAĆ	Bihać	Bosanska 25	037/222-400, fax: 222-331	Privr.upravitelj - Stjepan Blagović - 01.05.2005.
18	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	BERISLAV KUTLE
19	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	ESAD BEKTEŠEVIĆ
20	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	AMIR RIZVANOVIĆ
21	VOLKSBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Andela Zvizdovića 1	033/295-601, fax:295-603	REINHOLD KOLLAND

PRILOG 2

BILANCA STANJA BANAKA U FBiH PO SHEMI FBA

AKTIVNA PODBILANCA

u 000 KM

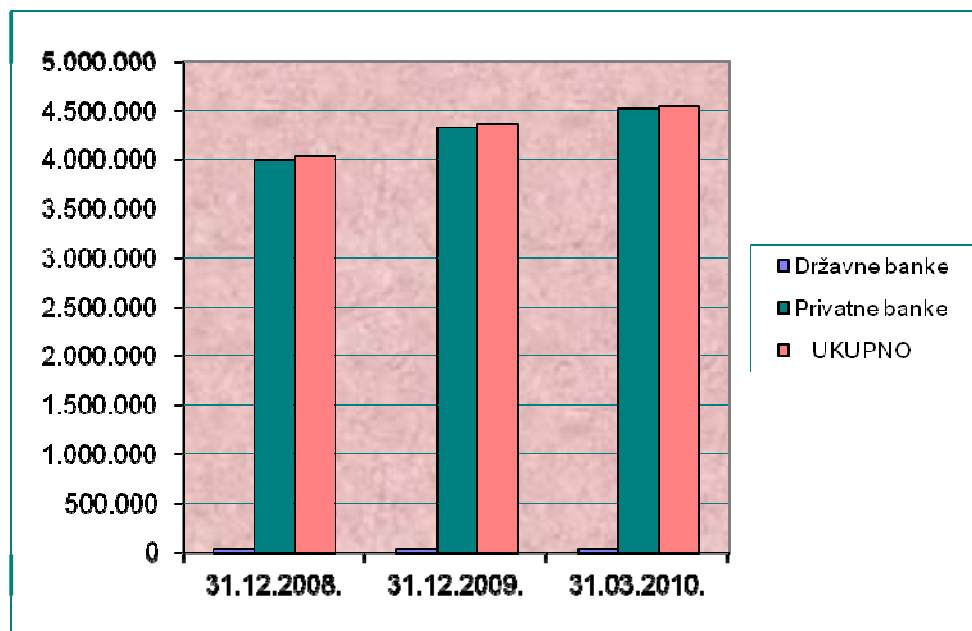
R.br.	O P I S	31.12.2008.	31.12.2009.	31.03.2010.
	A K T I V A			
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	4.207.559	4.782.301	4.778.727
1a	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	417.601	490.171	452.331
1b	Kamatonski računi depozita	3.789.958	4.292.130	4.326.396
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	11.184	12.884	55.871
3.	Plasmani drugim bankama	90.415	111.019	214.034
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima leasinga i dospjela potraživanja	10.434.377	9.796.800	9.767.902
4a	Kreditni	10.199.978	9.442.455	9.319.649
4b	Potraživanja po poslovima leasinga	221	145	142
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima leasinga	234.178	354.200	448.111
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijea	7.630	106.273	109.295
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	442.739	499.440	504.485
7.	Ostale nekretnine	24.768	25.780	25.917
8.	Investicije u nekonsolidirana povezana poduzeća	40.471	42.693	40.132
9.	Ostala aktiva	212.167	336.288	421.087
10.	MINUS: Rezerve za potencijalne gubitke	401.406	480.738	508.335
10a	Rezerve na stavke pozicije 4. Aktive	381.215	458.803	482.566
10b	Rezerve na pozicije Aktive osim pozicije 4.	20.191	21.935	25.769
11.	UKUPNA AKTIVA	15.069.904	15.232.740	15.409.115
	O B A V E Z E			
12.	Depoziti	10.461.850	11.045.868	11.255.232
12a	Kamatonski depoziti	9.586.215	10.180.008	10.360.303
12b	Nekamatonski depoziti	875.635	865.860	894.929
13.	Uzete pozajmice - dospjele obveze	3.025	2.744	3.354
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obveza	0		
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje izvanbilančnih obaveza	3.025	2.744	3.354
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	3.089	3.089	3.089
15.	Obveze prema vladi	0		
16.	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	2.176.594	1.771.978	1.723.085
16a	s preostalim rokom dospijea do jedne godine	793.837	678.608	645.256
16b	s preostalim rokom dospijea preko jedne godine	1.382.757	1.093.370	1.077.829
17.	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	267.737	250.483	244.498
18.	Ostale obveze	520.755	484.451	513.276
19.	UKUPNE OBVEZE	13.433.050	13.558.613	13.742.534
	K A P I T A L			
20.	Trajne prioritetne dionice	26.136	25.028	25.028
21.	Obične dionice	1.091.879	1.145.627	1.145.627
22.	Emisijski ažio	152.892	143.725	143.731
22a	na trajne prioritetne dionice	8.420	8.420	8.420
22b	na obične dionice	144.472	135.305	135.311
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	307.465	355.707	354.067
24.	Tečajne razlike			
25.	Ostali kapital	58.482	4.040	-1.872
26.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	1.636.854	1.674.127	1.666.581
27.	UKUPNE OBVEZE I KAPITAL (19 +26)	15.069.904	15.232.740	15.409.115
	PASIVNA I NEUTRALNA PODBILANCA	626.468	622.094	643.067
	UKUPNA BILANČNA SUMA BANAKA	15.696.372	15.854.834	16.052.182

PRILOG 3

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA PO PERIODIMA

u 000 KM

	31.12.2008.	31.12.2009.	31.03.2010.
Državne banke	32.481	35.275	37.833
Privatne banke	4.003.184	4.325.926	4.514.575
UKUPNO	4.035.665	4.361.201	4.552.408

PRILOG 4

**KLASIFIKACIJA AKTIVE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31.3.2010.**

- AKTIVNA BILANCA -

R. br.	STAVKE AKTIVE BILANCE I IZVANBILANCE	K L A S I F I K A C I J A					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	1.720.302	404.729	12.581	2.808	0	2.140.420
2.	Dugoročni krediti	5.831.438	1.010.854	245.568	91.492	19	7.179.371
3.	Ostali plasmani	412.142	3.904	41	32	0	416.119
4.	Obračunata kamata	45.941	19.632	0	0	0	65.573
5.	Dospjela potraživanja	91.928	116.122	104.769	132.242	26	445.087
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama	494	1.550	860	120	0	3.024
7.	Ostala aktiva	5.635.122	25.960	2.245	681	3.847	5.667.855
8.	STAVKE AKTIVE BILANCE UKUPNO:	13.737.367	1.582.751	366.064	227.375	3.892	15.917.449
	a) Plative garancije	300.284	55.717	766	398	0	357.165
9.	b) Činidbene garancije	445.440	83.359	574	158	0	529.531
10.	Nepokriveni akreditivi	32.914	14.681	114	0	0	47.709
11.	Neopozive kreditne obaveze	1.165.439	48.635	1.540	600	3	1.216.217
12.	Ostale potencijalne obaveze	12.741	240	150	0	0	13.131
13.	STAVKE IZVANBILANCE UKUPNO:	1.956.818	202.632	3.144	1.156	3	2.163.753
14.	UKUPNO STAVKE BILANCE I IZVANBILANCE (8 + 13)	15.694.185	1.785.383	369.208	228.531	3.895	18.081.202
15.	Opći kred.rizik i Potencijalni kred.gubici (r.br.14 X % gubitaka)	205.675	137.623	84.247	128.717	3.874	560.136
16.	Već formirane Opće rezerve (A) i Posebne rezerve (B,C,D,E)	205.569	137.623	84.247	128.717	3.864	560.020
17.	VIŠE (MANJE) formiranih rezervi (R.br.16. - R.br.15.) + ili -	-106	0	0	0	-10	-116

u 000 KM

PRILOG 5

BILANCA USPJEHA

u 000 KM

ELEMENTI	OSTVARENO 31.03. 2009.		OSTVARENO 31.03.2010.		INDEX 4 : 2
	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	
PRIHODI					
Prihod od kamata	238.390	123%	212.951	109%	89
Kamatni troškovi	110.040	57%	86.914	44%	79
Neto kamatni prihodi	128.350	66%	126.037	64%	98
Prihod od naknada i ostali operativni prihodi	65.330	34%	69.811	36%	107
UKUPNI PRIHOD	193.680	100%	195.848	100%	101
TROŠKOVI					
Rezerve za potencijalne gubitke	36.787	19%	64.984	33%	177
Troškovi plaća i doprinosa	63.626	33%	60.652	31%	95
Troškovi fiksne aktive i režije	37.821	20%	37.109	19%	98
Ostali troškovi	40.828	21%	39.066	20%	96
UKUPNI TROŠKOVI (bez kamata)	179.062	92%	201.811	103%	113
NETO PRIHOD PRIJE POREZA	14.618	8%	-5.963	-3%	-41
Porez na prihod	0	0%	0	0%	0
NETO PRIHOD	14.618	8%	-5.963	-3%	-41

PRILOG 6

USPOREDNI PREGLED O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA

AKTIVNA PODBILANCA

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2008.	31.12.2009.	31.03.2010.
1	TEMELJNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -novčane uplate	1.102.636	1.155.790	1.155.790
1.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -uložene stvari i prava	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisionih ažia ostvarenih pri uplati dionica	152.892	143.725	143.731
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	84.319	78.317	79.474
1.5.	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvalitete aktive	168.927	198.985	227.555
1.6.	Zadržana – neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	134.220	161.562	180.956
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	1.655.544	1.750.929	1.800.056
1.b.	Odbitne stavke od 1.a.			
1.7.	Nepokriveni gubici preneseni iz prethodnih godina	73.464	82.324	135.290
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	38.938	52.966	13.865
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	81	595	595
1.10.	Iznos nematerijalne imovine	60.311	63.119	60.913
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	172.794	199.004	210.663
1.	IZNOS TEMELJNOG KAPITALA: (1.a.-1.b.)	1.482.750	1.551.925	1.589.393
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -novčane uplate	2.829	2.829	2.829
2.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -uložene stvari i prava	0	0	0
2.3.	Opće rezerve za kreditne gubitke na kategoriju A – Dobra aktiva	230.596	205.186	205.569
2.4.	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene eksternom revizijom	74.543	49.186	0
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	0
2.6.	Iznos subordiniranih dugova najviše 50% iznosa Temeljnog kapitala	211.360	184.093	177.668
2.7.	Hibridne konvertibilne stavke - najviše do 50% iznosa Temeljnog kapitala	0	0	0
2.8.	Iznos stavki-obaveza trajnog karaktera bez obaveze za vraćanje	56.377	66.390	66.390
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1. do 2.8.)	575.705	507.684	452.456
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji je po ocjeni FBA primljena, a precijenjena vrij.	0	0	0
3.2.	Ulozi u kapital drugih pravnih lica koji prelaze 5% visine Temeljnog kapitala banke	16.036	16.036	16.036
3.3.	Potraživanja od dioničara sa znač. glas.pravom - odobrena suprotno propisima	0	0	0
3.4.	VIKR prema dioničarima sa znač. glas. pravom u banci bez saglasnosti FBA	3.422	0	0
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.4.)	19.458	16.036	16.036
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1.+2.-3.)	2.038.997	2.043.573	2.025.813
B.	RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KREDITNIH EKVIVALENATA	12.301.441	11.786.614	11.866.979
C.	POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	130.975	882.928	944.544
D.	PTR (PONDERIRANI TRŽIŠNI RIZIK)	0	0	0
E.	UKUPNI PONDERIRANI RIZICI B+C+D	12.432.416	12.669.542	12.811.523
F.	STOPA NETO-KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (A.:B.) X 100	16,4%	16,1%	15,8%

PRILOG 7

BROJ ZAPOSLENIH RADNIKA PO BANKAMA

R.br.	BANKA	31.12.2008.	31.12.2009.	31.03.2010.
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	45	51	53
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd Sarajevo	171	185	190
3	FIMA BANKA dd SARAJEVO	149	133	133
4	HERCEGOVACKA BANKA dd MOSTAR	87	77	77
5	HVB CENTRAL PROFIT BANKA dd SARAJEVO	-	-	
6	HYPO ALPE ADRIA BANK dd MOSTAR	626	600	592
7	INTESA SANPAOLO BANKA dd BiH	501	514	516
8	INVESTICIJSKA BANKA FBiH SARAJEVO	-	-	
9	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA	179	174	181
10	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	67	68	68
11	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	507	473	471
12	POŠTANSKA BANKA dd SARAJEVO	119	111	108
13	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	175	195	202
14	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	888	662	587
15	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	1.745	1.669	1.662
16	SPARKASSE BANK dd SARAJEVO	379	426	421
17	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	149	152	151
18	UNA BANKA dd BIHAĆ	59	56	56
19	UNI CREDIT BANKA BH dd MOSTAR	1.418	1.389	1.383
20	UNION BANKA dd SARAJEVO	175	175	172
21	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	204	212	211
22	VOLKSBANK BH dd SARAJEVO	354	334	329
	UKUPNO	7.997	7.656	7.563